ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՅ համար, տարեկան 60 դրչ. վեցամսեայ 30 դրչ. եռամսեայ 20 դրչ. — ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ համար, տարեկան 80 դրչ. վեցամսեայ 40 դրչ. եռամսեայ 25 դրչ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 22 ֆր. Վեցամսեայ 11 ֆր.:

ԿԱՆԽԻԿ ՎԷՄԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ՁԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK

Galata, Kourchounlou han, N· 7

ԾԱՂԻԿ

ԹԵՐԹԹԱԳԻՐ

"زاغيك" ارمنيجه يومى وسياسى غزيتەدر

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Կալաթա, Գուրչունլու խան, թիւ 7

ՍԱԳԱՏԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է *հակիրճ* գրուած ըլլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի *տրուիր* :

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ

ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՅ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԵ ՏԱՐԻ— ԹԻՒ 323 | "ԾԱՂԻԿ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ | 12 ԱՊՐԻԼ 1902 ՈՒՐԲԱԹ

ԿՐՕՆՔ ԵՒ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

(ԱՌԱՋԻՆ ՅՕԴՎԱԾ)

Թաքնամիտ պայքար մղն է որ դարձեալ ծայր տալ սկսաւ Արարկիրի Առաջնորդ Մուշեղ վարդապետի դէմ Սուրբ Թափանցողութեան մը հարկ չկայ բմբռնելու ճշգրիտ կշիռը այն պոռոտ ընդդիմութեանց կամ ամբաստանութեանց որոնք այլազան ձեւերու տակ կ'արձակուին, թէ գրագէտ վարդապետին գրուածքները մտքերու մէջ կրօնքի հանդէպ սկեպտիկ գաղափարներ ներմուծելու առիթ կ'ըլլան։

Պիտի չձեռնարկեմ նոյն իսկ Մուշեղ վարդապետի զանազան գրուածքներէն քաղուած մը ներկայացնել հոս կարկառուն կերպով ցուցադրելու թէ իր գաղափարներ կրօնքի եւ հաւատքի ինչ ճշմարիտ օձուով մը կը ներկայանան, եւ թէ Աստուծոյ գաղափարը որչա՛փ ամրակուռ խարիսխ մը կը կազմէ բոլոր իր գրութեանց։

«Կրօնքի հիմնախնդիր», «Պենտէկոստէն», «Բնապաշտ քարոզը» ամենէն աւելի չհասկրցուածներն են, իրենց բարձր գաղափարականին մէջ միշտ անհաշտելի բոլոր լրձունքոտ սոզոսկումներուն։ Վասն զի իր դատափետիչներ կա՛մ անձնական գձուձ հաշիւներով մոլեգնած, կա՛մ լիրբ չգոմռութիւններով զիմակաւորուած եւ կամ մտքի վոտ զարգացումէ մը մղուած հրապարակ կուգան եւ պիտի չկրնան երբեք ըմբռնել այն իմաստասիրական վեհութիւնը որ միշտ պատրաստուած է գրագէտ վարդապետին գրուածքներու։

Եւ իրա՞ւ այդ դատափետիչները կ'ուզեն հաստատել թէ Մուշեղ վարդապետ կրօնքի հանդէպ սկեպտիկ գաղափարներ ստորագրող մը եւ միանգամայն անարգող մը եղած ըլլայ Աւետարանին՝ որուն ճշմարիտ եւ անկեղծ պաշտօնեան ըլլալու մէկէ աւելի անկեղծ եւ անժխտելի ապացոյցները տուած է։

Իրենց այդ բողոքներուն վայրկեան մը նոյն իսկ զիջանելու համար, ցանկալի էր ինծի խելամուտ ըլլալ թէ ի՞նչ գաղափար ունին կրօնքի վրայ, նկատելով զայն իբր բարոյական մեծագոյն ազդակ մը ազգերու զարաւոր կեանքին մէջ։ Կրցա՞ծ են հասկնալ թէ մարդկային միտքը կրօնական եւ իմացական ըմբռնումներու մէջ ցոյց տուած է միշտ բարեշրջութեան այն հզօր ձգտումը որ իր զարգացման իւրաքանչիւր հանգրուաններուն մէջ հաստատ եւ հարազատ աճեցողութեամբ յառաջ մղած է զինքը։

Միակ հաստատուն առանցքի մը, յաւիտենական ճշմարտութեան շուրջ դարձած է մարդկութիւնը հսկայ թիթեռնիկի մը պէս։ Ցեղի՝ միջավայրի՝ ժամանակի բազմաթիւ զոյնզոյն սրուակներ, մեծ պզտիկ, խառնիխուռն, քիչ օրուան մէջ իրարու վրայ նետուած, փորերնին ճերմակ ցուցագիրներով զենջակուած, իրենց թափթրփած առատութեանը մէջ, շլմորած կը մնան անկարող, երեսէ ինկած, անգործածելի։

Մարդը ջուրը ներս առնելէ ետքը, բանալին կ'առնէ վրայէն, ներսէն կը կղպէ երկու անգամ եւ առանց աճապարանքի առանց նեղ ելլալ, գրեթէ կարեւորութիւն մը տալով իր ընելիքին, եւ իր գործը լաւ տեսնող մարդու մը ներքին գոհունակութիւնն ու զուարթութիւնը ունենալով իր գէմքին վրայ, կ'երթայ մեռելին առջեւ եւ վարկեան մը աջ ձեռքը օդին մէջը առակս կենալէն ետքը, իբր թէ չգիտնար ուրկէց սկսելիքը, խաչ մը կը հանէ, եւ միւս ձեռքով ֆէսը բռնած «Հայր մեր» մը կը լպրտակ կիսաձայն։

Աղօթքը լմնցնելէն ետքը, որուն մէջ ապագայ քահանայութեան մը երանելի սկզբնաւորութիւն մը կ'երազէ, ֆէսը կը դնէ, անկողնին ամէնէն մօտի աթոռին վրայ, որուն տակը, նախապէս բարձի ձեւով կը զետեղէ չորս ծալած իր բռճկոնակը։ Թեւերը կը սոթէ, քիթը կը խնչէ, մատը սրբելով անկողնին սաւանին, եւ գործի կը սկսի։

Նախ մեռելին թեւերը ատին կ'առնէ կամաց մը, վախնալով կարծես որ չարթնցնայ ան իր քունէն, ան՝ որ այնքան քիչ կը նմանի մեռածի եւ որ այնքան անհոգորէն փռուած կը մնայ։ Վերմակը կ'ազատէ անոր թուլորէն ինկած ու տարածուած ձեռքերուն տակէն եւ չորս ծալած, կը տանի կը դնէ բազմոցին վրայ, ուշադրութիւնով, հոգածութիւնով, աէրոջ մը պէս։ կարծես զգալով որ այդ վայրկեանէն անդին ա՛լ իրեն պէտք է պատկանի ան։

Միեւնոյն զգուշութիւններով, գիշերանոցն ալ կը հանէ զոր նոյնքան խնամքով կը ծալէ, փոթերը կը շտկրտէ, ճմրթկած տեղուանքը կը շիտէ եւ կը տանի վերմակին մէկ ծալքին մէջը կը խոթէ։

Միշտ թեթեւոտն ու միշտ անձայն, կ'երթայ բանալ իրեն հետ բերած պզտիկ կապոցը եւ քառակուսի ձեւով, հաստ ու կարկառն լաթերու շերտ մը կը հանէ դուրս եւ ջուրին մէջը թաթխելով, դուրս կը հանէ, կը քամէ եւ անկողնին երկաթին վրայ կը կախէ։

Մէկիկ մէկիկ կը քակէ երեք կոճակները մեռելին շապիկին։ ձեռքը գլուխին տակը անցնելով վեր կը հանէ իրանը եւ միւս ձեռքով աջ թեւը դուրս կը քաշէ շապիկին թեւին մէջէն, այնպէս որ այդ պահուն, այդ ձեւին մէջ, մեռելին քիթը բերանը, քարացած ու պաղ, պղպատի կտորի մը պէս, իր երեսին կը քսուի։ Անդիի թեւը շատ աւելի դժուար դուրս կ'ելլէ։ կը դառնայ ինքնիր վրայ եւ կը մնայ նեղ անցքին մէջ։ Վերջապէս շապիկին վարի մասէն կը բռնէ կը քաշէ հազար նազերով՝ որ չելլէ պատի եւ կը հանէ գլխէն վեր։

Թաց լաթը կը պտտցունէ պաղ մարմնին վրայ, որ թափծու արձանի մը պէս կարծր ու ողորկ կ'անշարժանայ չփումներուն տակ։ Թեւերը մէկիկ մէկիկ կը վերցնէ վեր, անուշներուն տակը աղէկ մը սրբելու համար եւ մեռելը կը հպատակի անոր, անձայն, անոր մատին ծայրովը թեւը վեր հանելով ու վար իջեցնելով։ Ցանկարծ մէջքէն բռնելուն պէս երեսին վրայ կը դարձնէ, եւ միեւնոյն պազարիւնութեամբ ու կանոնաւորութիւնով կռնակին վերի մասը թաց լաթէ կ'անցունէ։ Եւ զայն, նորէն իր առջի դիրքին քերելէ ետքը, մարմինը չորցնելով, շապիկը նորէն գլուխէն վար կ'անցունէ կամաց կամաց, բիւր խնամքով։

Վերջէն կը սկսի մարմնին վարի մասը բանալ, սրբել, լուալ, միշտ մեծ հոգածութիւնով ու արարողութիւնով։ Թաց լաթը կը պտտցնէ ամէն կողմ, կը շփէ, կը սրբէ ու կը չորցնէ եւ վարտիքը նորէն կ'անցնէ փայտացած ոտքերուն վրայ։

Մեծկակ ճերմակ լաթ մը կը հանէ կապոցէն դուրս, զոր կը փռէ մեռելին վրայ, ծայրերը դարձնելով անոր մարմինին տակէն եւ վեր քաշելով, աղէկ մը կը փաթթէ, կը պարփակէ, մինակ թեւերը ու գլուխը ձգելով դուրս։ Ձեռքերը իրարու վրայ կը բերէ փորին վրայ։ Սանտրով կը սանտրէ անոր խարտեաշ, նրբաթել ու գանգուր մօրուքը, որ իր սիրուն դիմագծութեան, անմեղ Յիսուսի մը արտայայտիւնը կուտայ։

Մատին ծայրովը կը փորձէ գոցել աչքերը։ բայց անոնք կ'ընդդիմանան ու յամառօրէն կը բացուին անթարթ սեւեռուած վեր, մեռած ըլլալուն չհաւատացող ու եղածին վրայ ապշած նայուածքով մը, ուզելով տեսնել կարծես, միշտ իր շուրջը, դիտել միշտ, այդ վերջին ու պաղած նայուածքին մէջը գէթ յաւերժաբար ապրելու, տեւականանալու համար։

Անկողնին կը քաշէ սենեակին մէջտեղը, երկաթներու առեալի շաչիւնի ու շխբրտուքի մը մէջ, որ միեւնոյն ատեն ուժգին ցնցումով մը կը դղրդէ սենեակին տախտակամածը։ Մոմերը կը տնկէ եւ անկողնին գլուխին վրայ ու ոտքին տակը մէկ մէկ հատ կը վառէ։

Սենեակը թեթեւ մուխով մը կը լեցուի։ հայելին՝ խորունկին, իր գոգին մէջը կ'անդրադարձնէ անկողինը, աւելի գունատ, աւելի սառերոտ, որուն մէջ մեռելը

ՎԵՐՋԻՆ ՅԱՐԴԱՐԱՆՔԸ

(ՊԱՏԵՐ)

Քաջառողջ էր եւ երիտասարդ։ Իր երեք օր միայն տեւող հիւանդութիւնը հանդարտ հոգեւարք մը եղաւ միեւնոյն ատեն, որու միջոցին, արտաքին աշխարհի հետ որ եւ է զգայութիւն բացարձակապէս կորսնցուցած էր։

Երրորդ օրը ցորեկին, երբոր մեռաւ ըսին, սենեակին մէջ ընդհանուր ապշութիւն մը տիրեց, այնքան բնական ու այնքան անայլայլօրէն տարածուած կը մնար ան, իր անկողնին վրայ, անշարժ, հանգիստ։

Ժամ մը վերջը միայն, երբոր ժամկոչը եկաւ, տեսաւ որ բոլոր ազգականները, ազատորները, դրացիները, վարի սրահը ու սենեակները են լեցուեր աղմկոտ ու լալկանչ հեծեծներու մէջ։

Ծերուկ կին մը, չոր ու կարճ, սեւազգեստ, կոկիկ դիմագծութիւնով ու բարի արտայայտութիւնով, առջեւն կ'ինայ ժամկոչին եւ ճորճորալէն նեղ սանդուխներէն վեր կ'ելլէ։ Ժամկոչը մէկ ձեռքը երկու հաստ ու երկայն մոմեր, որոնց վրայ տարտամ գեղնածութիւն մը կը գուշակուի, միւս ձեռքն ալ նոր չփուած արոյրէ մոմակալներ, լայնանիստ, երկայն, ու եռանկիւնաձեւ յատակով, վեր կ'ելլէ անձայն, թեթեւոտն, գուլպաներով։ Ծերուկ, թափթփած մարդ մըն ալ, իրեն կը հետեւի, թեւին տակ պզտիկ կապոց մը սեղմած։

Պառաւը, դրացի աղքատիկ մը, կանգ կ'առնէ փակ դռան մը առջեւն, մէջքը ծռած, փէշը վեր կը քաշէ, տակէն ճերմակ ուսակս զրպանին մէջէն, սեւցած բանալի մը կը հանէ դուրս, դուռը կը բանայ, մարդիկը ներս կը մտնէ եւ դուռը գոցելէն ետքը, վար կ'երթայ ամանով ջուր բերելու։

Ժամկոչը անմիջապէս երկու նեղ պատուհանները կը գոցէ, վարագոյրներն ալ, կարծես նուիրական արարողութիւններ մը, սրբապիղծ նայուածքներէ զերծ պահելու համար։ Ծերուկին ձեռքէն կ'առնէ կապոցը, հոն, աթոռի մը վրայ դնելու համար, ու կը ճամբէ զայն, ապպարելով որ վարը, բակը, դուռին քովը երթայ նստի, վերջէն կարելի է ուրիշ բաներ ունենայ իրեն տալու ու տանելու։

Սենեակին հանդարտ ու անթարթ լռութեանը մէջ, կիսաստուերի ազատ տարածութիւն մը կը ծաւալի, մինչդեռ գունատ ու ծաղկաւէտ վարագոյրներուն վրայ շեղակի ինկած արեւի լայն պատառներ, անպատկառ քրքիջներու մը տպաւորութիւնը կ'ընեն։

Հեշտարարին վրայ, հայելիին առջեւ, բազմաթիւ գոյնզոյն սրուակներ, մեծ պզտիկ, խառնիխուռն, քիչ օրուան մէջ իրարու վրայ նետուած, փորերնին ճերմակ ցուցագիրներով զենջակուած, իրենց թափթրփած առատութեանը մէջ, շլմորած կը մնան անկարող, երեսէ ինկած, անգործածելի։

Մարդը ջուրը ներս առնելէ ետքը, բանալին կ'առնէ վրայէն, ներսէն կը կղպէ երկու անգամ եւ առանց աճապարանքի առանց նեղ ելլալ, գրեթէ կարեւորութիւն մը տալով իր ընելիքին, եւ իր գործը լաւ տեսնող մարդու մը ներքին գոհունակութիւնն ու զուարթութիւնը ունենալով իր գէմքին վրայ, կ'երթայ մեռելին առջեւ եւ վարկեան մը աջ ձեռքը օդին մէջը առակս կենալէն ետքը, իբր թէ չգիտնար ուրկէց սկսելիքը, խաչ մը կը հանէ, եւ միւս ձեռքով ֆէսը բռնած «Հայր մեր» մը կը լպրտակ կիսաձայն։

Աղօթքը լմնցնելէն ետքը, որուն մէջ ապագայ քահանայութեան մը երանելի սկզբնաւորութիւն մը կ'երազէ, ֆէսը կը դնէ, անկողնին ամէնէն մօտի աթոռին վրայ, որուն տակը, նախապէս բարձի ձեւով կը զետեղէ չորս ծալած իր բռճկոնակը։ Թեւերը կը սոթէ, քիթը կը խնչէ, մատը սրբելով անկողնին սաւանին, եւ գործի կը սկսի։

Նախ մեռելին թեւերը ատին կ'առնէ կամաց մը, վախնալով կարծես որ չարթնցնայ ան իր քունէն, ան՝ որ այնքան քիչ կը նմանի մեռածի եւ որ այնքան անհոգորէն փռուած կը մնայ։ Վերմակը կ'ազատէ անոր թուլորէն ինկած ու տարածուած ձեռքերուն տակէն եւ չորս ծալած, կը տանի կը դնէ բազմոցին վրայ, ուշադրութիւնով, հոգածութիւնով, աէրոջ մը պէս։ կարծես զգալով որ այդ վայրկեանէն անդին ա՛լ իրեն պէտք է պատկանի ան։

Միեւնոյն զգուշութիւններով, գիշերանոցն ալ կը հանէ զոր նոյնքան խնամքով կը ծալէ, փոթերը կը շտկրտէ, ճմրթկած տեղուանքը կը շիտէ եւ կը տանի վերմակին մէկ ծալքին մէջը կը խոթէ։

Միշտ թեթեւոտն ու միշտ անձայն, կ'երթայ բանալ իրեն հետ բերած պզտիկ կապոցը եւ քառակուսի ձեւով, հաստ ու կարկառն լաթերու շերտ մը կը հանէ դուրս եւ ջուրին մէջը թաթխելով, դուրս կը հանէ, կը քամէ եւ անկողնին երկաթին վրայ կը կախէ։

Մէկիկ մէկիկ կը քակէ երեք կոճակները մեռելին շապիկին։ ձեռքը գլուխին տակը անցնելով վեր կը հանէ իրանը եւ միւս ձեռքով աջ թեւը դուրս կը քաշէ շապիկին թեւին մէջէն, այնպէս որ այդ պահուն, այդ ձեւին մէջ, մեռելին քիթը բերանը, քարացած ու պաղ, պղպատի կտորի մը պէս, իր երեսին կը քսուի։ Անդիի թեւը շատ աւելի դժուար դուրս կ'ելլէ։ կը դառնայ ինքնիր վրայ եւ կը մնայ նեղ անցքին մէջ։ Վերջապէս շապիկին վարի մասէն կը բռնէ կը քաշէ հազար նազերով՝ որ չելլէ պատի եւ կը հանէ գլխէն վեր։

Թաց լաթը կը պտտցունէ պաղ մարմնին վրայ, որ թափծու արձանի մը պէս կարծր ու ողորկ կ'անշարժանայ չփումներուն տակ։ Թեւերը մէկիկ մէկիկ կը վերցնէ վեր, անուշներուն տակը աղէկ մը սրբելու համար եւ մեռելը կը հպատակի անոր, անձայն, անոր մատին ծայրովը թեւը վեր հանելով ու վար իջեցնելով։ Ցանկարծ մէջքէն բռնելուն պէս երեսին վրայ կը դարձնէ, եւ միեւնոյն պազարիւնութիւնով ու կանոնաւորութիւնով կռնակին վերի մասը թաց լաթէ կ'անցունէ։ Եւ զայն, նորէն իր առջի դիրքին քերելէ ետքը, մարմինը չորցնելով, շապիկը նորէն գլուխէն վար կ'անցունէ կամաց կամաց, բիւր խնամքով։

Վերջէն կը սկսի մարմնին վարի մասը բանալ, սրբել, լուալ, միշտ մեծ հոգածութիւնով ու արարողութիւնով։ Թաց լաթը կը պտտցնէ ամէն կողմ, կը շփէ, կը սրբէ ու կը չորցնէ եւ վարտիքը նորէն կ'անցնէ փայտացած ոտքերուն վրայ։

Մեծկակ ճերմակ լաթ մը կը հանէ կապոցէն դուրս, զոր կը փռէ մեռելին վրայ, ծայրերը դարձնելով անոր մարմինին տակէն եւ վեր քաշելով, աղէկ մը կը փաթթէ, կը պարփակէ, մինակ թեւերը ու գլուխը ձգելով դուրս։ Ձեռքերը իրարու վրայ կը բերէ փորին վրայ։ Սանտրով կը սանտրէ անոր խարտեաշ, նրբաթել ու գանգուր մօրուքը, որ իր սիրուն դիմագծութեան, անմեղ Յիսուսի մը արտայայտիւնը կուտայ։

Մատին ծայրովը կը փորձէ գոցել աչքերը։ բայց անոնք կ'ընդդիմանան ու յամառօրէն կը բացուին անթարթ սեւեռուած վեր, մեռած ըլլալուն չհաւատացող ու եղածին վրայ ապշած նայուածքով մը, ուզելով տեսնել կարծես, միշտ իր շուրջը, դիտել միշտ, այդ վերջին ու պաղած նայուածքին մէջը գէթ յաւերժաբար ապրելու, տեւականանալու համար։

Անկողնին կը քաշէ սենեակին մէջտեղը, երկաթներու առեալի շաչիւնի ու շխբրտուքի մը մէջ, որ միեւնոյն ատեն ուժգին ցնցումով մը կը դղրդէ սենեակին տախտակամածը։ Մոմերը կը տնկէ եւ անկողնին գլուխին վրայ ու ոտքին տակը մէկ մէկ հատ կը վառէ։

Սենեակը թեթեւ մուխով մը կը լեցուի։ հայելին՝ խորունկին, իր գոգին մէջը կ'անդրադարձնէ անկողինը, աւելի գունատ, աւելի սառերոտ, որուն մէջ մեռելը

ԱՐԴԻՒՆՔԸ

(ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՅՕԴՎԱԾ)

իսկ չենք հասկնար թէ ինչո՛ւ Յովհաննէսեան էֆէնտի նոյն դիշերամենը ընել չուզեր իր տեսիլապրին հետեւեալ կէտերու մասին ու չընդունիր թէ՝

1· à travers *"մ'չտեղ„ նշանակութեամբ կը գործածուի։*

2· Avec la santé *բաղադրութիւնը ճիշդ է։*

3. Faire*ը կը վերաբերի* vous*ին՝* ma tante, je suis presque bien maintenant ; j'ai honte de vous voir toujours ici au lieu de faire comme avant *խօսքին մէջ, զոր ամենեւեան էֆէնտի, "անեմնաս„ կոչելու մարմանջ Ն նորէն բռնուած "բիտատէ բոլորովին զարկ ֆռաց մը„ կը նկատէ իր պատասխանին մէջ։ Հապա ի՞նչ պիտի խորհէր Յովհաննէսեան էֆէնտի* Mme de Staël*ի հետեւեալ խօսքին* construction*ի մասին, ուր* infinitif *և* part· présent *խօսքին մէջ արդէն յիշուած գոյականի մը կամ դերանուան մը չեն վերաբերիր։* "Quelques raisonneurs prétendent que l'enthousiasme dégoûte de la vie commune, et que, ne pouvant pas toujours rester dans sa disposition, il vaut mieu ne l'éprouver jamais·„ *եւ սակայն,* Ch Lebaigue (professeur agrégé de l'Université), *իր* Classe de rhétorique*ի յատակագիծ գրադարանին մէջ նոյն խօսքը չէ քննադատած անուշադրութեամբ հանուր որ* infinitif*ի այդ գործածութիւնը երկդիմի չէ։ Եւ եթէ պատկան բնագրի մէջ այսպէս, որքա՞ն աւելի նեղելի է սովորական լեզուի մէջ* infinitif*ի այս կերպ գործածութիւնը, զոր սխալ երկասել՝* purisme*ը իր ծայրագոյն աստիճանին հասցնել է, ինչպէս պիտի կուտայ* Bescherelle *իր* Dictionnaire national*ին մէջ։*

4. De toutes ses forces *չատ ապէկ կրնայ գործածուիլ* jouer*ի հետ։ բաւական է փիլ մը իմաստասիրող միաք ունենալ, բաւական է "լիզու„ ըսուած յօրինուածութեան հոգեբանութեան թափանցած ըլլալ՝ ոչ սխալ ոչ ալ անտեղեակ գտնելու համար այս կէտ պատգամաւորները։ որոնք կը վիճեն արդի լեզուին մէջ մտնելու։* (aimer de toutes ses forces, contribuer de toutes ses forces, *են։*)։

5· Exercice*ի գործածութիւնը ճիշդ է* la prière est un exercice doux et consolant *խօսքին մէջ։— Բառարաններու մէջ յօդուած գրելու չափ փքանարէն գիտցող հեղինակներ են՝ բացի խնդրոյ նիւթ եղող խօսքէն՝ հետեւեալ խօսքերն ալ գրողները, որոնք չեմ կարծեր թէ Յովհաննէսեան էֆէնտիէն ֆրանսերէն սորվելու պէտք ունենան։* "Jésus-Christ dit qu'il faut prier toujours et ne jamais se lasser. Les quarante jours qu'il passa dans le désert furent employés sans doute à ce saint exercice „—Saint Paul recommande souvent ce saint exercice (la prière) aux fidèles.

6. De lui*ի գործածութիւնը անքննադատելի է* c'est vaincre à moitié le danger que de ne pas se troubler en face de lui *խօսքին մէջ, ուր յառաջ կը կոչեմ Յովհաննէսեան էֆէնտին* de lui*ի տեղ ո՛րչ դերանուն մը գործածելը առանց վերցնելու* en face de *բայարտութիւնը, որովհետեւ վերցնելու իրաւունք չունի։ Բնութիւնը իրեն չի տար այդ իրաւունքը։* (On emploie *lui, eux,* etc· en parlant des choses lorsque la phrase ne se prête pas à l'emploi de *en* ou *y*, *կը գրէ* Léon Clédat *իր* Grammaire Classique*ին մէջ։—Նորը կը կրկնեն նաեւ* Frédéric Godefroy *և հեղինակութեան տէր ուրիշ լեզուաբան-բերականներ։)։ —Գրականութիւնն ալ իրեն չի տար այդ իրաւունքը։* Mme Judith Gautier *Բարիզցի ժամանակակից գրագիտուհին, որուն շատ մը գործերը պակաս ունած են Ակադեմիական —իրաւ է որ գործի մը Ակադեմիական պակասութիւնը չարժեր Յովհաննէսեան էֆէնտիի հա՛ար— ըզ է* Le dragon impérial *գործին մէջ։* "Cette ville est prise depuis l'instant où notre tente s'est dressée en face d'elle, dit Ta-Kiang. *Եւ այլոյն* Usurpateur*ի հեղինակը հին իսպանիոլը միշտ ցոյց տուած է նախանձ սիմդիր լեզուի օրէնսդրաւն հետեւելու։— իսկ բնաւ իրաւունք չի տար աւելորդ է ըսել ընդհանրի լեզուն, որմէ հոգաբար օրինաւոր պիտի կենդի մէջ բերեր եւ մէկ "Դ՝ա՛ի „ի խարտաչ ի թեան հանատարութիւնը չարաչար գործածելէ չի խնայեր։ Բաւական համարձակ է հասալ։* "C'est alors que nous avons eu la pensée de la contre-assurance, cette opération qui dans toutes les compagnies est venue depuis quelques années corriger toutes les tontines· Le mécanisme en est très simple: on peut dire d'elle qu'elle guérit le mal par son contraire „ *Այս խօսքը գրուած է Բարիզի* Ecole Normale Supérieure*ի* maître de conférence*ը,* N. E. Bourgeois· *Դիտելիք նաեւ թէ* en *չէ գործածուած հոն ուր կարելութիւն կար, մինչդեռ, կը կը ընեն, խնդիրը կը փոխուի* en face de*ի հետ, գործածուած՝ խնդրոյ նիւթ եղող* maxime*ին մէջ, զոր չէ վարանած ընդունիլ* N. Seignette *իր* L'école moderne *դասագրքին մէջ։*

Կը հասնինք Յովհաննէսեան էֆէնտիի պատասխանին այն մասին՝ որ կը վերաբերի խնդրոյ նիւթ եղող դասագրքին մեթոտին և բարձրագոյն դասընթացքի Բ· տարւոյ պատասխանատուութեանին։ Մենք մեր մեթոտով կցած ենք հայտնել մեր ուսակիցները հոն՝ ուր Յովհաննէսեան էֆէնտի զարմանայ թէ ինչպէս կրնան հանիլ առաջին տարին (Մինչին դասընթացք, Ա· տարի), բերանացի վարժութիւններ ընել կու տանք։ Երկրորդ տարին (Մինչին դասընթացք, Բ· տարի) մեր ուսակիցաց ձեռքը կու տանք մեր մեթոտին Ա· Գիրքը։ Երրորդ տարին (Բարձրագոյն դասընթացք Ա· տարի) կու տանք մեր մեթոտին Բ· Գիրքը, ուր բերականական գործածական կանոնները կը տարվի տպան։ Չորրորդ տարին (Բարձրագոյն դասընթացք Բ· տարի) կ'աւանդենք ինչ որ տեսաւ Յովհաննէսեան էֆ. խնդրոյ նիւթ եղող դասագրքին մէջ, որ է մեր մեթոտին Գ· Գիրքը։ Այս հատորը կը պարունակէ նաեւ անշուշտ այնպիսի գիտելիք ու կանոններ որ տգուն չեն աւանդուած նախորդ տա-

ver jamais·„ *եւ սակայն,* Ch Lebaigue (professeur agrégé de l'Université), *իր* Classe de rhétorique*ի յատակագիծ գրադարանին մէջ նոյն խօսքը չէ քննադատած անուշադրութեամբ հանուր որ* infinitif*ի այդ գործածութիւնը երկդիմի չէ։ Եւ եթէ պատկան բնագրի մէջ այսպէս, որքա՞ն աւելի նեղելի է սովորական լեզուի մէջ* infinitif*ի այս կերպ գործածութիւնը, զոր սխալ երկասել՝* purisme*ը իր ծայրագոյն աստիճանին հասցնել է, ինչպէս պիտի կուտայ* Bescherelle *իր* Dictionnaire national*ին մէջ։*

4. De toutes ses forces *չատ ապէկ կրնայ գործածուիլ* jouer*ի հետ։ բաւական է փիլ մը իմաստասիրող միաք ունենալ, բաւական է "լիզու„ ըսուած յօրինուածութեան հոգեբանութեան թափանցած ըլլալ՝ ոչ սխալ ոչ ալ անտեղեակ գտնելու համար այս կէտ պատգամաւորները։ որոնք կը վիճեն արդի լեզուին մէջ մտնելու։* (aimer de toutes ses forces, contribuer de toutes ses forces, *են։*)։

5· Exercice*ի գործածութիւնը ճիշդ է* la prière est un exercice doux et consolant *խօսքին մէջ։— Բառարաններու մէջ յօդուած գրելու չափ փքանարէն գիտցող հեղինակներ են՝ բացի խնդրոյ նիւթ եղող խօսքէն՝*

կը կրկնուի, աւելի անորոշ, աւելի ուրուականացած ու անատեսիլ։

Գործողութիւնը լմնցած ըլլալով վարագոյրները վեր կ'առնէ, ուրկէ լոյսի զուարթ կոհակներ կը հոսին ներս, եւ կ'ողողեն սենեակը։ Պատուհաններն ալ կը բանայ եւ մուխի երակները կը տարածուին, կ'ոլորուին, կը գզուին, ինչպէս աբիւնի երակներ, սխտաւոր թուքի մը մէջ։

Սենեակին դուռն ալ կը բանայ եւ պառաւը կ'երեւայ։

—Եղաւ լմնցաւ։ Ապրի՛ս Օտային մէջ եղածը չեղածը, լուսահոգիին հագուստը մագուստը քեզի ըլլայ։ Առ տա՛ր, վերցո՛ւր։

—Գլխուս վրայ։ Դուք ողջ ըլլաք։

Եւ այս ապրիսը ու ողջ ըլլաքը, այդ պառաւին ու այդ մեռել լուացողին բերաններուն մէջ, հեգնութեան մը պէս կը հնչեն ու տապարի հարուածներու պէս կ'իյնան, կծու, հատու։

Ան ատեն ժամկոչը, անօրինակ, ճապարանքի մը կը մատնուի։ Գոտեմը կը ժողուէ, կը ծալէ, կը վերցնէ։ Հագուստները, իրենց կախուած տեղերէն վար կ'առնէ։ Բանթալօնին գրպանները կը խառնէ որոնցմէ մանր դրամի ձայներ կ'ելլեն։ Գուլպաները, թաշկինակները, օձիքները արագ արագ կապոցին մէջը կը նետէ։ Դեղի շիշերն ալ, ա՛լ անօգուտ, անկարող, աւելորդ, իրարու մէջ պարպելէ եւքը, պարապները կը տեղաւորէ լաթերուն մէջտեղուանքը եւ իր օգնականին հետ, ուսերնէն լայնօրէն քեռնաւորուած նեղ սանդուխներէն կ'իջնեն վար։

Վարը, երկարատեւ հծծիւններ, անզուսպ լացեր կը պոռթկան, մխիթարական թոթովանքներու մէջ, մինչ վերը, արագ օդի հոսանք մը, յարատեւ թրթռումի մը առաջ կը բերէ մթնոլորտին մէջ եւ կը խաղցնէ, կը չարչրկէ, կը լղոզուտէ բոցերը հատ ու երկար մոմերուն, որոնց ծայրերէն հալած կաթիլներ, արցունքներու պէս կը թափտան։

Մեռելը հանգարտ, իր ճերմակ պատեանին մէջը ամփոփուած, կը տարածուի անխռով, անշարժ, անխօսուկ, հոգիւ թեթեւօրէն զեղնած իր մօրուքին պէս, միշտ կայտառ ու մեծդի իր իրանով, դիմագիծներու անուշ անմեղութիւնով ու հանգչողի լրիկ թմրածութիւնով, մինչդեռ լայնօրէն բացուած պատուհաններուն տակ • դին հետ ներս կը խուժեն, դուրսի եփուն, անհոգ ու աղմկալի կեանքին ու տակնուվրայութեան մշատեւ ու թաւալուն արձագանգները։

* * *

Դիշերը, ժամը մէկին, գեղին ծայրը, բացատանէ մը անդին, խոր խաւարին մէջ, մեռելին տունին երկու յարկերը լոյսերու մէջը կը փողփղին։ Ցանկարծ երկու դուռներ մէկէն կը բացուին, եւ լոյսի ջրվէժ մը, աղջամուղջին մէջ լայն ակօս մը կը պեղէ։ Վերը, կոծիւնները միշտ կը ծակեն լռութիւնը։ Վարը, երկաթուած ներքաններով ոտքի ամաններ կը թնդան մարմարներուն վրայ, կոշտ ու անմեծար բացագանչութիւններով ընդմիջուած։

Երկար բարակ փայտէ զանգուած մը, չորս ոտքերու վրայ յենած, չորս թեւերով, ու կասկարայ յատակով, մէջը պարապ, ներս կը մտցնեն դուռնէն, չեղ բռնած եւ բակին խորը կը կանգնեցնեն մարդու մը պէս, ուղիղ ուղիղ, վեր սղմտցնելու համար սանդուխէն։

Վերի դուռը հոգիւ կը բացուի ու կը գոցուի եւ ահա շատ չտնցած ճաղը կը վերադառնայ, դոգը մեռելովը լիցուն ուռած, յղի, եւ պողոտուկներու, հապճեպոտ հրահանգներու ու բացագանչութիւններու տարափին տակ վար կ'իջնէ, տատանելէն, տնտանալէն, ճզրտալէն ծանրութեան տակ եւ ամէն վայրկեան վար իյնալու սրտագողով։

Սանդուխին աստիճանները կը հեծեն թափօրին կոխկրտուկին տակ։ վերը սրահի մը մէջ փակուած սգաւորներ կը իսլանան, կը կանչուռտէն, մինչ վարը նեղ բակին մէջտեղը առկայծող լամպարը թրթռուն լոյսով մը կը լուսաւորէ լուսահոգին, որ ձիգ վար իջնող դագաղին մէջ, ոտքի ելած ու զարմացած երեւոյթ մը ունի, ճերմակներուն մէջ փայլող, իր մշտապէս բաց բիբերովը։

Վարը վայրկեան մը վար կը դնեն բիւրներնիս, մինչ դագաղակիրները թեւերովնին քրտինքնին կը սրբեն չնչհատ։ եւ ժամկոչը՝ ճերմակ երիզներով սեւ թափշը կը բանայ փայտէ նեղ երկար քառակուսի զանգուածին վրայ։

Դուռները կը գոցուին եւ բացասաւնին մէջէն, մելանագոյն մթութեան մէջէն, մեռելական թափօրը կը քալէ։ Առջեւէն ժամկոչը, վեցանկիւն ու երկմոմ լապտեր մը ձեռքը որմէ վեցի բաժնուած անկիւնաւոր լոյսեր փախչրտելով կ'երերական գետինը, կը քալէ դանդաղօրէն։ Քահանայ մը ճերմակ երիզներով սեւազգեստ, փակեղը գլուխը, ձեռքը խաչ մը, կը հետեւի անոր անձայն, գլխիկոր։ Ճերմակ երիզներով սեւազգեստ վեց մարդեր, ծանր բան մը առած մէջտեղերնին, կը քալեցնեն իրենց հետ, որուն վրայ կ'իյնան չորսդէն ճերմակ երիզներով սեւ ծալքեր։ Ետեւէն չորս հինգ հոգի, սգաւոր, ձեռքերնին զրպաններնին, գլուխնին կախ, մութին մէջ կը կորսուին, կը բաղմապատկուին, խաւարին անհունութիւնը երկարաձգելով թափօրին ետին։

Փոթորիկ բուրող խիստ ու խենթ հով մը, փոշիի ամպի մը մէջ, թափօրին փէշերը կը թօթուէ։ Մեռելակիրներուն սրածայր ու վար դարձած գլխանոցները, սեւ զոյն ճերմակ երիզներով, կը տատանին օդին մէջ։ Ու ամբողջ այդ մթութեան ու սեւութիւններուն մէջը, ճերմակ երիզները օձի սողոսկումներ կը ձգեն մահուան շուրջը, որ ինք, միայն, անսայթաք, ուղիղ կ'ընթանայ։

Ժամուն դուռնէն ներս, բակին մէջ, անգամ մը ալ վար կը դնեն զանգուածը, դագաղաբարձները անգամ մը ալ կը սրբուին թեւերովնին, շնչհատ, մինչ քահանան աս անգամ երկու բառ կը մրմռայ։

Ժամկոչը փութով, չորս ծալած կը ժողուէ կը տանի, ճերմակ երիզներով, գանկով ու ոսկորներով պնուած թափիչը այն պտնուն իսկ, երբ արհեստաւոր կոշտ արարած մը, մեռելակիրի մը օգնութիւնով եւ ձեռքի լամպարի մը աղօտ լոյսին տակ հատ դերձանով մը, մեռելին հասակին չափը կ'առնէ,— հետեւեալ առտուն կանուխ, անտուկր հասցնելու համար,— երբ ան ողջ մեռածի իր յառած նայուածքովը, ապշած, անոր երեսն ի վեր նայած կը մնայ։

Միեւնոյն ատեն, նորէն կը վերցնեն զանգուածը, այս անգամ աւելի արագ ու աւելի թեթեւ, տանիլ դնելու համար հոգեսուն՝ ուրկէ վաղը առտու կանուխ պիտի փոխադրուի տաճարին մէջ տեղը, մահաբերին վրայ, եկեղեցական արարողութեան պատրաստ ըլլալու համար։

Օ. ՉԻԹԹԷ-ՍԱՐԱՖ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱՒՃՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՀԱՐ. ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Հակառակ Պոէր պատուիրակներուն Բրեզորիայէն մեկնած ըլլալուն, հաշտութեան մասին Անգլիացիներուն տարած յոյսերը առաջուան պէս վառ կը մնան։ Եւ իրականութեան մէջ ալ այնպէս կը թուի թէ Պոէր պետերը եւս չուտով պատերազմի վերջանալուն վրայ յոյս դրած են։ Հեռագիր մը հետեւեալը կը հաղորդէ.—

ԼՈՆՏՈՆ, 21 ապրիլ.—Սրանտարտի իրազեկ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ պատճառ ունի կարծելու որ, հաշտութեան խորհրդակցութիւնները փորձի համար եղած՝ համաձայնութեան մը յանգեցան, եւ Պոէրներուն նախաձեռնութեամբը առաջով հաշտութիւն մը պիտի կնքուի։ Տէվէդ զօրավարը դէպ ի Հայկարոն մեկնեցաւ, Շալք Պուրկրը եւ Տրլարէյ դէպ ի Բլէրքստորր, Լուքաս Մալէր եւ ուրիշ Պոէր պետ մը ալ Լիտենպուրկի կողմերը։ Բէյց եւ հեռաւորդ մը Բիրերսպուրկի անդիի կողմը գտնուող Պոէրներուն հետ պիտի տեսնուին եւ Լուի Պոթա եւս կ'երթայ ուղղակի դէպ ի Տրնտի եւ անկից ալ դէպ ի Վրիհայտ, ուր կը գտնուին իր զօրագունդերը։ Կարգադրութիւններ եղած են, որով Պոէրներ կը հրաւիրուին զանազան ժամադրավայրեր, ուր նախապէս որոշուած օրերուն իրենց պիտի ներկայացուին բրիտանական պահանջները։ Նոյն միջոցին կռիւները չպիտի դադրին, ոչ ալ որ եւ է զինադադար մը տեղի պիտի ունենայ, ի բաց առեալ այն որոշեալ օրերը որոնց միջոցին Պոէրներու հետ հանդիպումները տեղի պիտի ունենան։ Յայտնի կերպով կը կարծուի թէ մինչդեռ թերեւս քանի մը Օրանժցիներ առարկութիւններ ընեն, սակայն Թրանսվալցիները գրեթէ միաձայնութեամբ պիտի ընդունին իրենց պետերուն փափաքները։ Բրեզորիայէն ուրիշ միջոցով ալ կը հաղորդուի թէ Միլնէր եօհաննէսպուրկ մեկնած է։ Կը կարծուի թէ Սզէյն Բրեզորիայի մէջ պիտի մնայ։

ԲԱՐԻՈՒՄ

ՎԻԼՀԵԼՄԻՆԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ ՎԻՃԱԿԻՆ ՄԷՋ

Հոլանտական ժողովուրդը ամէնէն ջերմ ցաւակցութիւնը ցոյց կուտայ իր դեռատի թագուհին հիւանդութեանը առթիւ ու լարուած ուշադրութեամբ մը կը հետեւի անոր ստացած զանազան փուլերուն։ Թագուհին հիւանդութեան մէջ տեղի ունեցած բարւոքման իրաքանչիւր փոքր լուր մեծ ուրախութեամբ կ'ընդունուի, եւ իրականութեան մէջ կ'երեւայ թէ արդէն բարւոքման նպաստաւոր լուրերը հետզհետէ կը չատանան։ Այս մասին հետեւեալը կը հեռագրուի.—

ՐՈՏԷՐԴԱՄ, 21 ապրիլ.—Լոյի դղեակէն եկած վերջին լուրերուն համաձայն, թագուհին կացութեան բարւոքման մասին հետզհետէ յոյսերը կը չատանան։ Իր հանգարտեցուցիչ պարապայ մը կը նկատուի սա բանն ալ թէ Հայնրիհ իշխանը երէկ արքունական բժիշկ Ռէօսինկի հետ դէպ ի դղեակին ծառուղին ընկերացաւ, որովհետեւ, իր կնոջ, թագուհին հիւանդութենէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով է որ իշխանը դղեակէն դուրս կ'ելլէ։ Հիւանդութիւնը նպաստաւոր ընթացք մը ստացած է, սակայն տակաւին վերին աստիճանի ուշադրութեամբ խնամքները պէտք է շարունակել, որովհետեւ կրնան չկանխատեսուած բարդութիւններ յառաջ գալ հիւանդին վիճակին մէջ։ Այս պատճառաւ Տոքթ. Ռէօսինկ առայժմ դղեակին մէջ կը մնայ։ Ամբողջ երկրին բողոքական եկեղեցիներուն մէջ աղօթքներ եղան։ Արէլտորնի գիւղական եկեղեցին, ուր թագուհի սովորաբար արարողութեանց ներկայ կը գտնուէր, ամբողջովին լցուած էր։ Հազինկ երէցը պերճախօս քարոզ մը տուաւ իրեն բնաբան առնելով «Հիւանդութիւնս այս ոչ է ի մահու այլ ի փառս Աստուծոյ»։ Բժշկական շրջանակներու մէջ թագուհին հիւանդութեան ախտորոշումը մեծ անակնկալ մը պատճառեց, որովհետեւ ժամանակնդի պարագային երկար ատեն ենթական տարութիւն մը կը զգայ եւ տենդն ալ հետզհետէ կը բարձրանայ։ Սակայն հաւանական կը նկատուի որ հատատ կամքի տէր թագուհին մինչեւ վերջին քայլկանը փորձած է ինքզինքը բռնել։ Արդէն քանի մը շաբաթներ առաջ Լա Հէյի մէջ տրուած նուագահանդէսի մը գիտուած էր թէ թագուհին, ազգային երգին ատեն աւանդական սովորութեամբ մը ոտքի ելած պահուն հետզհետէ կը տժգունէր եւ հազիւ կարող կ'ըլլար ինքզինքը ոտքի վրայ բռնել։ Այս առտու կանուխ Լօի դղեակին մէջ հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը թագուհին ընդհանուր առողջական վիճակը գոհացուցիչ ցոյց կու տայ։ Վիլհէլմինա թագուհին երկուշաբթի լուսնալու գիշերը ժամերով քնացաւ։ Հետզհետէ տրուած սնունդէնին չափը կ'աւելցուի։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

★ Քոլոնէն հասած հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ հոն հասած չղջեանաւ մը լուր կը բերէ որ Քոլոմպիական աղատականները, երեքշաբթի իրիկուն Պոքաս ատէլ Թորոյի մօտերը ցամաք ելած են։ Կառավարական զօրագունդերու հետ իրենց ունեցած ճակատամարտներու միջոցին երկուստեք 150 հոգի սպաննուած են։ Անցեալ շաբաթ օր կառավարական զօրագունդերը անձնատուր եղան։

★ Պրիսէլի առեւտրական սենեակը թագաւորին ուղերձ մը մատոյց, խնդրելով Նորին Վեհափառութենէն որպէսզի ի սէր առեւտրական եւ ճարտարարուեստական շահերու ուղէ միջամտել ընտրական խնդրին կարգադրութեան։ Այս ուղերձին թագաւորը պատասխանեց.— «Թագաւորական կառավարութիւնը, որ ի նկատի ունի երկրին ներկան եւ ապագան, պարտականութիւնը ունի այն տեսակ քաղաքականութեան մը հետեւիլը զոր ինքը երկրին հանգարտ բարօրութեան համար ամէնէն ստիպողականը կը գտնէ։»

★ Նիւ-Եորքէն կը հեռագրուի թէ զօրավար Սմիթ, որուն հրահանգներուն վրայ պնդապետ Վէյլէր Փիլիպպինեներու մէջ բնիկները կարդ մը խժդժութեանց ենթարկած էր, կանոնի եւ կարգապահութեան հակառակ ընթացքի մէջ գտնուած ըլլալու ամբաստանութեամբ զինուորական ատեանին առջեւ պիտի դատուի։

★ Սոֆիայէն Ֆոսիչի Զայրուճկի կը հաղորդուի թէ հաւաստուածին նայելով նախարարապետ Տանէվ Բեզերպուրկի դէմ ներու հետ։ Ոչ Յովհաննէսեան էֆէնտի, քննադատելը մեզք չէ, այս կերպ պարտադիրութիւնն է մեզք աններելի։ Շահադիտական կամ նապարծական զգայումներէ առաջնորդուելով չէ որ գասագրքեր յօրինելու ձեռնարկած եմ։ Հասարակութիւնս տիւրու նուիրած եմ իմ ձեռնարկս, և միակ վայելքը զոր կը սպասեմ գասագրքերէս՝ այն ապահովութիւնն է թէ ջանքերս կրցած են արդիւնաւոր ըլլալ։ Ես հաւատք ունիմ այն մեծամտին վրայ որուն կ'աշակերտիմ և զոր թող ներէ Յովհաննէսեան էֆ. այս անհամեստութեան, մեր նախակրթարաններու ֆրանսերէնի ուսուցման յատկացեալ գասագրքերու մէջ զատաջինն մնացուցած ըլլալու պարծանքը կ'ուզեմ ըմբոշխնել։

Յովհաննէսեան էֆէնտի իր վերջաբան իր յօդուածին կ'առաջարկէ կարճ միջոց մը, այն է խնդիրը յանձնել «ժիւրի»ի մը։ Թող ներէ մեզ Յովհաննէսեան էֆէնտի եթէ գայթակղիչ մը աւելորդ գտնենք, որովհետեւ՝

1. Իր տեղեկագրին հատու եւ յանձնապատում վճիռներէն շատերը կը հերքէ՝ «նապէս գրուելու տեղ սապէս գրուած ըլլար աւելի ուղիղ կ'ըլլար», «ասվորաբար այսինչ ասացուածը կը գործածուի», «այս բայատրութեան կը կարօտէինք հասկընալու համար», «ինչպէս ծանօթագրած եմ» (մեռնալով սակայն ձեւագրին հետ գրկել նաեւ խաչորացոյց մը՝ որուն պէտք ունեցած ըլլալը Յովհաննէսեան էֆէնտի յայտնեց) այդ նոր կանոններու վրայ դրուած հարցմանց տրած նախապէս պիտի պատասխանին գասարանին մէջ ուսուցչին օգնութեամբ։ Թերագրութիւններ են անոնք։ Այս մասին աւելի ընդարձակ բացատրութեանց համար կը խնդրենք որ Յովհաննէսեան էֆէնտի բարեհաճի դիմել "Դիւրին եզանակ ֆրանս. ընթերցանութեան և գրագրութեան" (1902ի տպագր.) և "Նոր գասագիրք ֆրանս. լեզուի, երկրորդ գիրք" (1901) անուն մեր երիտասարդութեանց յատուկ գաբաններուն։

Հոն պիտի գտնէ նաեւ պէտք եղած տեղեկութիւնները մեր ընդունած մեթոտի մասին՝ զոր անարժէք բան մը կը ներկայացնէ Յովհաննէսեան էֆէնտի, առանց դպուչանալու գտնէ՝ հակառութեան մէջ իյնալէ իր տեղեկագրին հետ, ուր "ֆրանսերէնի մէջ մեր ունեցած հմտութեան և այդ լեզուի ուսուցման յատկացեալ գասագրքեր պատրաստելու մասին մեր ձեռնհասութեան" կը մատուցանէ յարգանք, որոյ արժանի չենք գտներ ինքզինքնիս։ Բայց ինչ որ որքան տարբերութիւն մէջ. բայց, ինչպէս ծանօթագրած եմ (մեռնալով սակայն ձեւագրին հետ գրկել նաեւ խաչորացոյց մը՝ որուն պէտք ունեցած ըլլալը Յովհաննէսեան էֆէնտի յայտնեց) այդ նոր կանոններու վրայ դրուած հարցմանց տրած նախապէս պիտի պատասխանին գասարանին մէջ ուսուցչին օգնութեամբ։ Թերագրութիւններ են անոնք։ Այս մասին աւելի ընդարձակ բացատրութեանց համար կը խնդրենք որ Յովհաննէսեան էֆէնտի բարեհաճի դիմել "Դիւրին եզանակ ֆրանս. ընթերցանութեան և գրագրութեան" (1902ի տպագր.) և "Նոր գասագիրք ֆրանս. լեզուի, երկրորդ գիրք" (1901) անուն մեր երիտասարդութեանց յատուկ գաբաններուն։

Հոն պիտի գտնէ նաեւ պէտք եղած տեղեկութիւնները մեր ընդունած մեթոտի մասին՝ զոր անարժէք բան մը կը ներկայացնէ Յովհաննէսեան էֆէնտի, առանց դպուչանալու գտնէ՝ հակառութեան մէջ իյնալէ իր տեղեկագրին հետ, ուր "ֆրանսերէնի մէջ մեր ունեցած հմտութեան և այդ լեզուի ուսուցման յատկացեալ գասագրքեր պատրաստելու մասին մեր ձեռնհասութեան" կը մատուցանէ յարգանք, որոյ արժանի չենք գտներ ինքզինքնիս։ Բայց ինչ որ որքան տարբերութիւն մէջ. բայց, ինչպէս ծանօթագրած եմ (մեռնալով սակայն ձեւագրին հետ գրկել նաեւ խաչորացոյց մը՝ որուն պէտք ունեցած ըլլալը Յովհաննէսեան էֆէնտի յայտնեց) այդ նոր կանոններու վրայ դրուած հարցմանց տրած նախապէս պիտի պատասխանին գասարանին մէջ ուսուցչին օգնութեամբ։ Թերագրութիւններ են անոնք։ Այս մասին աւելի ընդարձակ բացատրութեանց համար կը խնդրենք որ Յովհաննէսեան էֆէնտի բարեհաճի դիմել "Դիւրին եզանակ ֆրանս. ընթերցանութեան և գրագրութեան" (1902ի տպագր.) և "Նոր գասագիրք ֆրանս. լեզուի, երկրորդ գիրք" (1901) անուն մեր երիտասարդութեանց յատուկ գաբաններուն։

2. Տեղեկագրին և պատասխանին մէջ մաս մը ալ կայ՝ որուն վրայ կը պնդէ Յովհաննէսեան էֆէնտի առանց բաւական փաստերու, եւ զոր մենք հերքեցինք մեր յօդուածներով՝ մեր փաստերը հիմնելով հեղինակութեանց վրայ, որոնք կը կարծենք թէ Յովհաննէսեան էֆէնտիի կազմել ուղած ժիւրիին անդամակցելու չափ գոնէ ձեռնհասութիւն ունին։

3. Մեր ձեռքը ունինք Բարիզ հրատարակուող Le Volume մանկավարժական հանդէսին Յնօրէնութեան վերկայութիւնները։ Le Volume՝ Ֆրանսայի ամէնէն լուրջ մանկավարժական հանդէսներէն մէկն է։ Յնօրէնն է Jules Payot, docteur ès lettres, հեղինակ իմաստասիրական-մանկավարժական կարեւոր և յարգի երկասիրութեանց։ Խմբագրական մասնախումբը և աշխատակիցները կը բաղկանան professeurներէ, docteur ès lettresներէ, docteur ès sciencesներէ, inspecteur d'Académieներէ, և այլն։ Այդ թերթին խմբագրական մասնախումբը լեզուագիտական-գրական հարցերու մասին juryի դերը ստանձնած է։ Արդ. Le Volumeի Յնօրէնութիւնը, որուն քննութեան յանձնած էինք — այս կերպով յարգած ըլլալով Յովհաննէսեան էֆէնտիի առաջարկը — մեր գասագրքին այն ասացուածները զորս ամէնէն աւելի խծբծած էր Յովհաննէսեան էֆէնտի իր տեղեկագրին մէջ — իր secrétaireին միջոցաւ կը հաստատէ թէ՝ խնդրոյ նիւթ եղող խօսքերուն մէջ ուղիղ են tout à fait, et se leva, à travers, avec la santé, de toutes ses forces, marin ասացուածները՝ զորս Յովհաննէսեան էֆէնտի անխնայ կամ սխալ ցոյց տուած էր իր տեղեկագրին մէջ։

Յովհաննէսեան էֆէնտիի տեղեկագիրը հրապարակելով նպատակ ունեցած էինք մատնանիշ դնել սա կէտը թէ՝ ընկերական ինչպէս նաեւ անհատական բարոյականը պարտք կը դնէ քննադատին վրայ յանձնապատում չըլլալ իր դատաստաններուն մէջ եւ ինքզինքէն քիչ մը թերահաւատիլ դիտելու։ Նոյն թեզարդութեամբ պիտի փափաքէինք հինգել ներկայ յօդուածն ալ։

Յովհ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Տիարպէքիրի կուսակալ անուանուեցաւ Մանասթիրի նախկին կուսակալ Ֆոտիզ փաշան։

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Եգիպտոսի Իսմովութեան հիւրասիրեալ պաշտօնեաներէն Այի Շահին պէյի արուեցաւ Ուլայի Բ. աստիճան եւ Բ. կարգի մեճիտիէ պատուանշան։ Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ հիւպատոսական գործոց գծնթրոլէորի օգնականներէն Շեվքէթ պէյի։ Կայսր Թիկնապահ անուանուեցաւ Վիեննայի օսմ. դեսպանատան երրորդ դրագրական կցորդ Ահմէտ պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Ա. կարգի Մէճիտիէ տրուեցաւ առեւտրական գործոց ընդհ. տնօրէնի օգնական Բոպէր էֆ.ի Գ. Մէճիտիէ Սպարապետութեան տպարանին տնօրէն Իպրահիմ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

«Աւստրիոյ կայսեր թոռնուհի՝ Իշխանուհի Վինտիշկրէց ու իր ամուսինը՝ որոնք ճամբորդութեան առիթով Պոլիս կը գտնուին, երէկ, հինգշաբթի, աւստրեհունգարական դեսպան Պառոն ֆոն Բալիչէի ալ ներկայութեամբ, Կայս. Պալատ երթալով ընդունուեցան Վեհ. Սուլթանին կողմէ։ Օնտոյ հացկերոյթ մը տրուեցաւ իրենց, որուն մասնակցեցան նաեւ Սպարապետ փաշան, Արտաքին Գործոց Նախարարը եւ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղի անդամ Թիւրխան փաշա, դեսպանատան պաշտօնեաներէն ոմանք ու կայս. Պալատան պաշտօնեաները։»

* * *

Հիճազի կուսակալութենէն հետեւեալ հեռագիրը քաշուած է Մեծ-Եպարքոսութեան.—

«Քանի՞ երեք օրէ ի վեր զինուորներու եւ տանջուած օրէ ի վեր ժողովուրդին եւ մնացած սակաւաթիւ ուխտաւորներուն մէջ ծանօթ հիւանդութենէն ոեւէ դէպք կամ մահ չէ պատահած Մէքքէի մէջ։ Ճիտտէի մէջ 4 օրէ ի վեր բնաւ դէպք պատահած չէ։ Բոլոր ուխտաւորներըՄէքքէէն ճամբայ հանուեցան եւ Մէտինէէն ալ չոգենաւ մտցուելով իրենց երկիրները ղրկուեցան։ Մէքքէէն ղրկուած 60,000 ուխտաւորները շնորհիւ Կայս. Վեհափառութեան, կատարեալ ապահովութեամբ ու հանգստութեամբ քիչ ժամանակուան մէջ ճամբայ հանուեցան։ Իսկ մարտի 25ին Դամասկոս, Եգիպտոս եւ Արեւելք երթալիք ուխտաւորները ամբողջովին ղրկուեցան։ Մէտինէէն առնուած հեռագրի մը համաձայն, մինչեւ ապրիլ մէկ, քսան օրուան միջոցին ոեւէ դէպք չէ պատահած հոն, եւ այդ թականէն վերջը եկող ուխտաւորներուն մէջ, պարիսպէն դուրս, կասկածելի քանի մը դէպքեր պատահեր են, բայց հիմա իրենց ուխտը աւարտելով ապրիլ 3ին ամէնքն ալ եկեղեցդարձեր են։» 10 Ապրիլ 318

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Ցունական կառավարութիւնը Ա. կարգի «Սոլէօր» պատուանշանը տուաւ Սպարապետ Բիզա փաշայի։ Սպանիական կառավարութիւնը ընդհ. հիւրամեծարներու վերատեսուչ Իպրահիմ պէյի տուաւ Ա. կարգի «Շարլ Թրուա», իսկ Պետական Խորհրդոյ անդամ Բէչատ պէյի Ա. եւ Արտաքին գործոց Նախարարութեան հիւրամեծարի օգնականներէն Հիլմի եւ Ապուլբրէզագ պէյերու ու Կայս. Թիկնապահներէն Ճէվատ փաշայի Բ. կարգի «Լէգիոն դ'Ոնէօր» պատուանշանները։ Ֆրանսական կառավարութիւնը Դ. կարգի «Լէժիոն դ'Ոնէօր» պատուանշանը տուաւ Սամսոնի միւթասարրֆ Համտի պէյին—Կայս. Իրատէ մը արտօնեց յիշեալներուն, ընդունիլ իրենց տրուած պատուանշանները եւ հարկ եղած ատեն գործածել զանոնք։

ԿԱՑՍ. ՀԱՅԿԵՐՈՑԹ. —Ինչպէս կը տեսնուի պաշտօնական զեկուցումէ մը, Աւստրիոյ Ֆրանց-Եոզէֆ կայսեր թոռնուհի Էլիզապէթ ֆոն Վինտիշկրէց իշխանուհին ու անոր ամուսինը, երէկ իրիկուն ժամը 11 ու կէսին ատենները Կայս. Պալատան մէջ սարքուած հացկերոյթին հրաւիրուեցան Վեհ. Սուլթանին կողմէ։ Իշխանը ու իշխանուհին իրենց հիւրամեծար կարգուած Ահմէտ Ալի փաշայի ընկերակցութեամբ պալատական կառքերով ուղղակի Եըլտըզի Կայս. Պալատը գացին եւ ժամը 12ը քառորդ անցած հիւրանոց մտան, Վեհ. Սուլթանը ժամը կէսին ատենները հիւրանոց գնաց ուր իշխանը, իշխանուհին եւ աւստրիական դեսպանը Ն. Վեհափառութեան ներկայութիւնը վայելելու արժանացան։ Ժամը մէկը քառորդ անցած հացկերոյթը սկսաւ։ Ժամը երկուքը քսան անցած իշխանը ու իշխանուհին վերադարձան Բերա Բալաս օթէլը։

** Վինտիշկրէցի Իշխանուհին ու Իշխանը երէկ առտու «Թաուրուս» շոգենաւով, ընկերակցութեամբ Ահմէտ Ալի փաշայի եւ աւստրիական դեսպանատան պաշտօնէութեան, պտոյտ մը ըրին դէպ ի Իշխանաց կղզիները։

** Իշխանը ու Իշխանուհին առջի գիշեր իրենց հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի ապարանքը գացին, ուր թէյով մեծարուեցան։

** Այս գիշեր ի պատիւ Էլիզապէթ Իշխանուհիին ու իր ամուսնոյն, հացկերոյթ մը կը տրուի աւստրիական դեսպանատան մէջ։

** Վինտիշկրէցի Իշխանը ու Իշխանը երէկ առտու «Թաուրուս» շոգենաւով, ընկերակցութեամբ Ահմէտ Ալի փաշայի եւ աւստրիական դեսպանատան պաշտօնէութեան, պտոյտ մը ըրին դէպ ի Իշխանաց կղզիները։

** Իշխանը ու Իշխանուհին առջի գիշեր իրենց հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի ապարանքը գացին, ուր թէյով մեծարուեցան։

** Այս գիշեր ի պատիւ Էլիզապէթ Իշխանուհիին ու իր ամուսնոյն, հացկերոյթ մը կը տրուի աւստրիական դեսպանատան մէջ։

** Վինտիշկրէցի Իշխանը ու Իշխանուհին այցելութիւն տուին նաեւ պետական խորհրդոյ նախագահ Սաիտ փաշայի։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ Բարիզի յանձնախումբին նախագահ Պ. Շարլ Մալէ նախընթաց օր այդ քաղաքին մէջ յանկարծամահ եղեր է 87 տարեկան հասակի մէջ։ Պ. Մալէ, շրջահայեաց ու ձեռնհաս պաշտօնեայ մը, Օսմ. Պանքային հաստատուելէն ի վեր նախագահած էր յանձնախումբին։ Պ. Մալէ նախագահն էր Բարի-Լիոն-Մէտիթէրանէ երկաթուղիի ընկերութեան։ Նախագահ եղած էր Օսմ. ծխախոտի Բէժիին անօրէն՝ աւստրիական պետական երկաթուղիներուն եւայլն։ Պ. Մալէ ամէնէն աւելի Օսմ. Պանքայի գործերով կը զբաղէր, ու անո՛ր համար, իր մահը մեծ կորուստ մըն է այդ հաստատութեան համար։

** Լոնտոնէ ալ կը գրեն թէ ապրիլ 16ին մեռեր է տեղւոյն Օսմ. Պանքայի յանձնախումբին անդամ Պ. Հէնրի Լաուրէնս, երկար հիւանդութենէ մը ետքը։ Հանգուցեալը երկար ատենէ ի վեր կը մասնակցէր յանձնախումբին։

ՊԱՏԸՆԻ Մեծ-Դուքս Ֆրիտրիհ Վիլհէլմի գահակալութեան 50րդ. տարեդարձին առթիւ Վեհ. Սուլթանին կողմէ իրեն շնորհուած ականակուռ Իմթիազ պատուանշանը Քարլսրուհէ տանելու պաշտօնը ունեցող Կայս Թիկնապահ Ֆէոդիք Նասրը փաշա երէկ իրիկուն Պերլին մեկնեցաւ։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Առեւտր. եւ Հանր. Շինութեանց ու ելմտական Նախարարները եւ մաքսային վերատեսուչը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

ԷՎԴԻԱՅԻ Նախարարութեան զասամութեան քով պահուած դրամներուն հաշիւները քննութենէ մը անցնելու համար զանազան պաշտօնեաներ կարգուեցան։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Իշխան Միրզա Ռիզա խան որ ներկայ պիտի գտնուի Սպանիոյ Ալֆոնս ԺԳ. թագաւորին թագադրութեան հանդէսներուն, այդ առթիւ երիտասարդ թագաւորին պիտի նուիրէ երկու թեւնոցի եւ մէկ վիզի թանկագին կոճակներ։

ԴԱՌԱՐՈՒՄ.— Իզմիրի մէջ հրատարակուող «Ահէնկ» եւ Սելանիկի մէջ հրատարակուող «Ասքր» թերթերը տպագրական տեսչութեան կողմէ անպայման կերպով դադարման դատապարտուեցան։

ԷՐԶՐՈՒՄ—ՊԱՑԱԶԻՏի ճամբուն Էրզրում Հասան Գալէ մասին վրայ գրտնուած փայտաշէն կամուրջները քարուկիր չինելու արտօնութիւն տրուեցաւ։

ՍԵԼԱՆԻԿ-ՄԱՆԱՍԹԸՐ երկաթուղիի գիծին համար այս անգամ արտասահմանէն բերուելիք հանքածուխը մաքսատուրքէ զերծ պիտի մնայ։

ԲՐԷԶՐԻՆի եւ ԳԻՒՂԵՐՈՒՆ այգիներուն մէջ հիւանդութիւն ինկած բլալով պաշտօնեայ մը ղրկուեցաւ հոն, միջոցներ ձեռք առնելու համար։

ՄԷՐՍԻՆի ֆրանսական գեր-հիւպատոս անուանուեցաւ Պ. Այֆոնս Կիլուա, Եաֆայի գեր-հիւպատոս՝ Պ. Կէտ։

ԻԶՄԻՐԻ ֆրանսական նոր ընդհ. հիւպատոս Պ. Պլանի պաշտօնը վաւերացնել խնդրուեցաւ Բ. Դուռնէն։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպանատան խորհրդականը Պ. Ատի երէկ առաւօտ Ուաշինկթընէն մայրաքաղաքս եկաւ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.—Անցեալները գրեցինք թէ խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Պոլսոյ մէջ ատամնաբուժական վարժարան մը հիմնելու մասին։ Իսկապէս թէ ի լրումն այդ խորհրդակցութեանց, Բժշկ. Վարժարանաց վերատեսչութիւնը միանգամ ընդ միշտ որոշեր է երկու տարուան շրջանով վարժարան մը հաստատել եւ ա՛լ այսուհետեւ վկայեալ չեղող ոեւէ ատամնաբոյժի չարտօնել այդ արհեստը ի գործ դնել։ Այս ատամնաբուժական վարժարանին համար նոր ծրագիր մը պիտի պատրաստուի։

ԲԱՂԷՇԷՆ կը գրեն մեզ.—«Ապրիլ 4ի օրը, գիւղացի տղայ մը իր նշանածին տունը դացած էր դաշտերը կատարուելիք պտոյտի մը համար զայն հետը առնելու։ Աղջիկը գնաց, հագուստներ հագաւ, տղուոյ մը շքեղացաւ։ Ճամբան անձրեւի բռնուելով երկուքն ալ ծառի մը տակ ապաստանեցան։ Անխելք որոշում. կայծակ մը ածիլացուց երկուքն ալ։»

ԱՄԱՍԿԱՆ.—Զինուորական հանգրանան թոչակի անտուկէն բոլոր ամասկան ատացողներուն մէկ մէկ ամսական բաժնուիլ սկսաւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Ապրիլ 3ի գիշերը ժամը 6ին 8ին ու 10ին Քէսէնտիրէ գաւառակին Բօլերօղա քաղաքին մէջ երեք անգամ բաւական զօրաւոր երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն Իգնամի.—«Բան գործ չունեցող կարգ մը մարդիկ Մուտիա եւ Տօքուզ Տէրէ գիւղերուն եւ Իզովէր գիւղախումբին սահմանագլուխին վրայ ճամբորդներուն անասունները գողնալով կը փախչէին։ Տեղական իշխանութիւնները լսելով այդ բանը անոր առաջքը առնելու համար միջոցներ ձեռք առին։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ոստիկան զօրաց վրայ 300 զինուորներ աւելցուեցան։

ՍԵՐՊԻՈՑ ԵՒ ԳԱՐԱՏԱՂԻ օսմ. սահմանագլուխներու ընդհ. քննիչ Միրիվա Ահմէտ Համտի փաշա իր հետեւորդներով Բրէզրին հասեր է։

ԶԲՕՍԱՇԲՋԻԿ.—Երէկ Մարսիլիայէն քսանչորս զբօսաշրջիկներ եկան Պոլիս, որոնց մէջ կան Անգլիացիներ, Ֆրանսացիներ, Աւստրիացիներ Իտալացիներ,Շուէտացիներ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ օսմ. երկաթուղիներու էսկիշէհիր-Էնկիւրիի մասին գոմիսէր անուանուեցաւ արեւելեան երկաթուղիներու էսքիրնէ-Տէտէ Աղաճ մասին գոմիսէր՝ Օսման Վէհպի էֆ. Մէրսին-Ատանայի երկաթուղիի գիծին գոմիսէր կարգուեցաւ Անատօլուի երկաթուղիներու Էսկիշէհիր-Գարահիսարի մասին գոմիսէր Մուսթաֆա Նուրի էֆ.։

ՓՈԹՈՐԻԿ.—Մարտ 23ի շաբաթ օրը Ատանայի մէջ սարսափելի փոթորիկ մը ծագելով ճիհուն գետը յորդեր է։ Վնասը շատ մեծ չէ եղած։

ՈՃԻՐ.—Իզմիրէ կը գրեն. — Հասան Պաթինօ անուն անձը՝ որ անցեալ շաբաթ օր լեռը տարած էր Սբէրլօգոյի բնակիչներէն կօշկակար Թօսուն Եարէսաքիի տղան՝ Հասանը, նոյն օրը կէս օրուան մօտ սպաննուեցաւ։ Հասան Պաթինօ, գիւղին մէջ պզտիկ Հասանը ցոյց կու տայ իր ընկերներուն՝ որոնք՝ Մուսթաֆա, Սայիտ եւ Աթրֆ, հրացաններով, դանակներով տղան կը բռնեն գերեզմանատուն կը տանին։ Հոն իրենք կը քաշուին մէկ կողմ ուշադրութիւն ընելու որ մարդ չգայ։ Բայց յանկարծ ոտքի ձայներ մը կը լսուին։ Դէտերը կը փախչին եւ Հասան ու տղան առանձին կը մնան հոն։ Խեղճ պզտիկը իր օձիքը հագիւ ազատած վայրենի Պաթինոյի ձեռքէն, տուն կ'երթայ եւ եղածը կը պատմէ մօրեղբօրը՝ Կրէտեցի Ալի Խոճաքիին՝ որ սաստիկ բարկանալով կը սկսի հոս հոն վազվզել Հասան Պաթինոն փընտռելու։ Վերջապէս կը գտնէ ու անարգական խօսքեր կ'ընէ անոր, բայց Պաթինօ կը վռնտէ զայն։ Այն ատեն Ալի աւելի կատղած, կը քաշէ բէվոլվէրը ու մէ՛կ մէ՛կ մըն ալ զարնելով կը փռէ գետինը Պաթինոն։ Ոստիկանութիւնը մինչեւ հիմա ձերբակալեց Պաթինոյի ընկերներէն Մուսթաֆան ու Սայիտը։ Ոճրագործ Ալի ինքզինքը յանձնեց ոստիկանութեան։

"ԾԱՂԻԿ"ի ՄՐՑՈՒՄԸ

Այսօր կը հրատարակենք «Ծաղիկ»ի մրցումը կազմող նորավէպին ՔՍԱՆԵՕԹԵՐՈՐԴ տողը։

Ուշադրութիւն։

ՎՐԻՊԱԿ.— Երէկ, սխալմամբ դրած էինք թէ մրցումին պատասխաններուն յատկացուած ազիւսակը ՄԱՑԻՍ 4ին պիտի հրատարակենք։ Այդ ազիւսակը պիտի հրատարակուի պայմանաժամին աւարտումէն օր մը առաջ, ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2 ՄԱՑԻՍ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարքը երէկ Ռոնլուայի ատարոզութիւնը կատարեց Մայր Եկեղեցւոյ մէջ։ Բերայի եկեղեցին առատուն նախագահեց եւ քարոզ խօսեցաւ քարոզիչ Հայեակ Սրբազան եւ երեկոյին կատարեց Ռանլուայի արարողութիւնը։ Կրօնական ժողովոյ ատենապետ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս ալ նախագահեց եւ Ռանլուայի արարողութիւնը կատարեց Ղալաթիոյ եկեղեցւոյն մէջ։ Միւս քարոզիչ եպիսկոպոսներն ալ, ինչպէս նաեւ վարդապետները նախագահեցին իրենց պաշտօնավարած եկեղեցիներուն մէջ, այս արարողութեանց։ Գիշերը, Մայր Եկեղեցւոյ ժամերգութեանց նախագահեց Ս. Պատրիարքը եւ քարոզ խօսեցաւ։ Նոյնը Բերայի եկեղեցւոյն մէջ՝ Տ. Հայեակ Սրբազանի կողմէ։

×

Ինչպէս կը տեսնուի Պաշտօնականներէն, Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհուած է առեւտրական գործոց ընդհանուր Տնօրէնի օգնական Բոպէր էֆ. Նազրճեանի։

×

Պուրտուրէն գրուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Մ. Յարութիւնեան անուն անձը, որ ասկէ առաջ հայ պակով ամուսնանալէ վերջ, բանաւոր պատճառներով բաժնուած էր իր կնոջմէն եւ երկրորդ ամուսնութեան մը արտօնութիւնը ձեռք ձգել չկարենալուն համար յոյն պսակով միացած էր հայ աղջկան մը հետ, փափաք յայտներ է մայրենի եկեղեցին վերադառնալու։ իր հինգ զաւակներուն հետ։ Պաշտօնակից մը կը հաւաստէ թէ Պատրիարքարանը որդէն իսկ հարկ եղած հրահանգը տուած է՝ այդ փափաքին իրականացման համար։

×

Սահակ վարդապետ Օտապաշեան որ Սրվազ ղրկուած էր իբր օգնական Առաջնորդ Պետրոս Սրբազանի, ապրիլ 9ին ողջամբ հասեր է իր պաշտօնատեղին։

×

Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքը անձամբ Կայս. Պալատ երթալով, յոտս Կայս. Գահոյից պիտի մատուցանէ շնորհակալութեան Ուղերձ մը այն 25,000 ղրուշի գումարին համար, զոր Վեհ. Սուլթանը շնորհեց Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանին, Զատկի առթիւ։

×

Զատկի այս տօներուն առթիւ, Հայ-Հռոմէական եկեղեցական բարձր դասին մեծ մասը Պոլիս կը գտնուի, այլ եւ այլ եկեղեցիներու մէջ։ Մասնաւորաբար Պոլիս եկած են Սերաստիոյ եւ Եւդոկիոյ առաջնորդ Հաճեան Սահակ արքեպիսկոպոս, Պուրսայի առաջնորդ Ճամճեան Սրբազան, Ատանայի առաջնորդ Թէրզեան Սրբազան, Մարաշի առաջնորդ Մուրատեան Սրբազան, Կեսարիոյ առաջնորդ Սիսլեան Սրբազան։ Այսօր վաղը Պոլիս կը հասնին նաեւ Խարբերդի առաջնորդ Իսրայէլեան եպիսկոպոս, ինչպէս նաեւ Մալաթիոյ առաջնորդ Խաչատուրեան եպիսկոպոս։

ԾԱՂԻԿԻ ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒԸ

Ինչպէս ծանուցինք երէկ, «Ծաղիկ»ի վաղուան թիւը պիտի հրատարակուի չորս էջի վրայ, առանց ծանուցումի։ «Ծաղիկ»ի վաղուան թիւը ի մէջ այլոց պիտի պարունակէ Աշխարհարարի վրայ գեղեցիկ ու կարեւոր տեսութիւն մը՝ գրուած աշխարհարարի երկու վարպետներու՝ ՀՐԱՆՏ ԵՒ ԶԱՊԷԼ ԱՍԱՏՈՒՐԻ կողմէ։ Նաեւ յօդուածներ Մ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆԷ, ՕՆՆԻԿ ՉԻՖԹԷ-ՍԱՐԱՖԷ, ՓԱՑԼԱԿԷ, ԳՐԻԳՈՐ ՇԱՀԻՆԵԱՆԷ, Ե. ՄԷՆԱՐԷ, Բ. ՇԱՀՊԱԶԷ։ «Ծաղիկ»ի վաղուան թուով պիտի սկսինք նաեւ նոր գրական թերթոն մը ՓԱՑԼԱԿԷ։ Նաեւ վաղը պիտի հրատարակենք ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆի մէկ յօդուածը գրուած ֆրանսացի նշանաւոր օրագրողի մը, ՕՌԼԷԼԻԷՆ ՇՕԼի մահուան առթիւ։ Այդ առթիւ, «Գրական էջեր» խորագրին տակ պիտի ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն Շօլի ամէնէն սիրուն գրուածքներէն մէկը՝ «ՈՒՐՈՒԱԿԱՆԸ»։ «Ծաղիկ»ի վաղուան թիւի պիտի պարունակէ նաեւ Օռէլիէն Շօլի պատկերը։

Նաեւ յօդուած մը ԱՐՏԱՇԷՍ ՑԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԷ։

Գինը անփոփոխ 10 փարա։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԱՑՍՕՐՈՒԱՆ

ԵԱԼԴԱ, 24 ապրիլ.—Կոմս Թոլսթոյիի առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Հանրային կրթութեան Նախարար Վանովսքիի հրաժարման պատճառը եղած է բարձրագոյն վարժարաններու մասին պատրաստած իր մէկ ծրագրին մերժուիլը։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Հանրային կրթութեան Նախարար Վանովսքիի հրաժարման եւ իր օգնականին Զէնկէրի իր տեղը անցնելու լուրերը պաշտօնապէս չեն հրատարակուած տակաւին։ Այս մասին եղած զրոյցները հիմնաւոր կը նկատուին սակայն։

ԼԱ ՀԷ.—Վիլհէլմինա թագուհիին առողջական վիճակը կը շարունակէ գոհացուցիչ ըլլալ։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.—Կը հաղորդուի թէ ստոյգ է այն լուրը որուն համաձայն Պուլկարիոյ նախարարապետը 83 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը կնքած է, ծխախոտի եւ զրոշմաթուղթի տուրքերը իբր երաշխաւորութիւն ցոյց տալով։

ԼՈՆՏՈՆ.—Քարաքաստէն կը հեռագրուի թէ զօրավար Քասգրոյի զօրագունդերը պարտութիւն կրած են Մաթուրէնի մօտ։ Քասպէլլօ զօրավարը սպաննուեցաւ։

ԼԱ ՀԷ.—Հոլանտայի թագուհիին առողջական վիճակը կը շարունակէ միշտ բարւոքել։ Ամէն վտանգ անցած կը նկատուի։

ՊԷՐՆ.—Դաշնակցային խորհուրդը գործադիր իշխանութեան վարմունքը օրինաւոր գտաւ Զուիցերիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ ծագած միջադէպի մասին։

ՄԱՏՐԻՏ.—Բուռն վիճաբանութենէ մը վերջ, որուն կորովի մասնակցութիւն մը ունեցաւ ելմտական Նախարարը, Խորհրդարանը քուէարկեց յանձնախմբի օրինագիծը որ կը պատկանի Սպանիոյ պանքային բարենորոգման։

ԲԱՐԻԶ.—Ընտրական պայքարը հետզհետէ բուռն կը դառնայ։ Թեկնածուներու թիւը 1500ը կ'անցնի։ Կը կարծուի թէ համեմատականի մնացող քուէարկութիւնները խիստ բազմաթիւ պիտի ըլլան։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 ապրիլ.—Հարաւ. Ափրիկեան հանքերու Սենեակները կ'առաջարկեն Տօքթ. Ճէյմսընը Զարդրըտ ընկերութեան Նախագահ ընել, հանգուցեալ Սէսէլ Ռոտսի տեղ։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսական, անգլիական եւ գերմանական կառավարութիւնները բանակցութեան մէջ են Քոնկոյի մէջ գործուած խժդժութիւնները արգիլելու համար։

ԶԵԿՈՅՑ

Վ. էֆ. Ա.—Ձեր Մալկարայի գործակալութեան օրով՝ «Ծաղիկ»ի նախորդ շրջանին հետ ունեցած հաշիւնիդ հաճեցէք կարգադրել։ 4—10

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ. 10 Ապրիլ			
Օսմ.Քոն. Սեռի Դ. Օ.Ո.	27	36	—
Լմէնէն բարձր գին »	27	3	--
» վար գին »	27	35	1/2
Կիվրէ »	—	—	-
Բուռմլի երկաթղ. Քր.	111	—	—
Լմէնէն բարձր գին »	11	5	--
» վար գին »	11	—	—
Թրանսվալ »	162	—	--
Լմէնէն բարձր գին »	162		-
—			
3 օրուան Քոնսոլիտ	205		—
3 » Երկաթուղի	1	50	—
ԲԱՅՈՒՄ. 12 Ապրիլ			
Օսմ. Քոն.Սեռի Դ, Օ.Ո.	27	37	1/2
» ժամ 5ին «	27	38	—
Բուռմ. Երկաթուղի Քր.	111	—	—
» » ժամ 5ին »	111	—	—
—			
Թագագ Թիւրք Ռէժի	13	37	
Սիկարէթ, Սեռի A	0	16	—
» » B	0	72	—
Պանք տը Մէթելին	8	30	—
Լգոխան տէ Թրամուէյ	5	50	- -

ԴՐԱՄՈՒ. ԸՆԹԱՑՔԸ			
Ժուխանոս	1	55	—
Սօսիէթէ տ'Ասիւրանս	3	55	—
Գրէտի ժէնէրալ	0	10	-
Սօս. Օթ. տը Ֆիլ է տթֆ	1	45	-
Ագոխան Գոմմէրսիալ	0	9	—
Թոպագ Ֆորբորէզը	0	8	—
Անթ ըրբրիզ ժէնէրալ	0	6	36
5% Հէլլէնիք 1881	200	-	--
Պանգ Սասխոն. Ցուն.	408	50	
Լօրիւմ	73	—	
Թրանսվալ	160		-
Պոլսոյ Քարափի Ընկ.	484		—
Տէրքոզի Ջրի Ընկ.	276		—
Թրամվէյի Ընկ.	484		--
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբ.	268	0	—
Անատօլու Երկաթ.	1	72	—
—			
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	109	-	1/2
» » » չէք	110	-	—
Բարիզ » »	23	-	—
» » » չէք	22	2	1/2
Պերլին անառոկոս չէք	18	58	—
Գուբոն Աւստրիական	21	79	—
—			

ԴՐԱՄՈՒ. ԸՆԹԱՑՔԸ			
Անգլ. Ոսկի	110	04	—
20 Ֆրանգնոց	87	26	—
20 մարքնոց	107	10	—
Ռօլ Լիմբերիալ	90	20	—
Ռիմիզ	51	17	—
Մէճիտիէ արծաթ	108	06	—
Մէճիտիէ քառորդ	107	20	—
Մէճիտիէ մանրուք	105	20	—
Պէլլիք	103	20	—
Մէճիտիէ	102	3	—
Բուպլի արծաթ	68	5	—
Շիլին	109	-	—
Ֆր. արծթ. Ֆրնս.	87	10	—
» » բուռմկն.	86	-	—
» » իտալկն.	77	-	—
Ռէճիմա	09	—	—
Բուպլի թղթադրամ	8	58	60
Ֆլորին »	9	6	—
Մարք »	107	30	—
Տրախմի »	37	—	—
Անգլ. ոսկի »	110	05	—
Ֆրանս. » »	87	30	—
Բուռմկն. » »	86	30	—
Գուլդ. » »	86	20	—
Իտալ. » »	85	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Բարիզ, 24 Ապրիլ			
3% Ֆրանսկն.	100	85	—
3 1/2 % »	102	52	—
Օսմ. Քոն. D	25	92	—
Բուռմ. Երկ.	112	75	—
Օսմ. Ռէժի	31	—	—
Օսմ. Կայս. Պանք	559	—	—
Օսմ. Մաքս	518	50	—
Օսմանիէ	459	—	—
Բէրիսիթէ Թիւրք	—	—	—
Քրէտի Լիոնէ	—	—	—
5% Իտալական	100	90	—
Սպանիական արտաքին	78	92	—
Թէմպէքէի փոխառութ.	445	—	—
Սելանիկ-Կ. Պոլսոյ երկ.	272	—	—
Խաստպա երկթ.	357	—	—
Թրանսվալ Քոնս.	160	50	—
Դուլուական 1890	—	—	—
Զէք Լոնտոնի վրայ	25	19	1/2

Լոնտոն, 24 Ապրիլ			
Անգլ. Քոնս.	94	63	—
Օսմ. Ռանթ B	51	—	—
» C	27	37	—
» D	25	37	—
Օսմ. Պանգա	12	25	—
Էժիբսիէն Իւնիֆիէ	108	25	—
Տոմինիալ	105	--	—
Ակտընի երկաթուղի	14	—	—
Դասապա »	84	—	—
5% Իտալական	—	—	—
5% Հելլենական 1881	39	—	—
Ռանթ »	30	50	—
Մոնոբոլ »	43	—	—
Ռուսական 1890	—	—	—
Պուլկար 1888 6%	85	—	—
Թրանսվալ Քոնս.	06	18	—
Փոխառութ. Բարիզի վրայ	25	35	—
—			

Վիեննա, 24 Ապրիլ			
Բուռմ. երկթ.	107	50	—
Օսմ. Ռէժի	291	—	—
Փոխն. Լոնտոնի վրայ	240	20	—
—			
Գրիմսկ, 24 Ապրիլ			
Ռանթ Օսմ. Սեռի D	25	50	—
Բուռմ. երկաթուղի	110	75	—
—			
Գերլին, 24 Ապրիլ			
Բուռմ. երկաթուղի	113	20	—
Բուպլի (100ը)	216	25	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ	20	33	1/2
—			

ՀԱՐԻՒՐԻՆ ԻՆՆՍՈՒՆ ՇԱՀ

եթէ կը փափաքիք առանց վնասի գոհարեղէններ գնել եւ ծախել, դիմեցէք Կ. Պոլիս, Ոսկերիչներու շուկան 13 թիւ

ԱԼԻՔՍԱՆ ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆԻ

ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՐԾԱԹԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Որ եւրոպական ճաշակով պատրաստ ապրանքներ ունի եւ յանձնարարութիւններն ալ կը կատարէ յաւագոյն կերպով եւ ճշդապահութեամբ։ Իր աժան գիները անմրցելի են եւ ոսկին ու գոհարները առաջին տեսակի։

Անգուգական առիթ մը

Ցաճախորդներ իրենց գնած ապրանքներուն վրայ 10 % զեղչ ընելով, կրնան եւ տալ, փոխարէնը դրամ ստանալով։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆ ԱԲՕԼԼՕՆ

ՆՈՐԻՆ ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱՅՍԵՐ ՆԿԱՐԻՉՔ

(ԿԻԴԼՄԷՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ)

ՍԻՄՈՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ, արուեստագետ-նկարիչ

Բերա, Մեծ փողոց թիւ 397, Պազար Ալրմանի դէմ

6 «Դապինէ» յանձնարարութիւն տուողին ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆՔ 30×40 չարիւրորդամեթր մեծութեամբ իր կենդանագիրը։

12 «Դապինէ» յանձնարարութիւն տուողին ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆՔ 50×60 չարիւրորդամեթր ծաւալով ԲՆԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ իր կենդանագիրը։

6 հատ Աբօլլոն քառթ փոքր ծաւալ 10 ղրշ.
6 » Աբօլլոն քառթ «բրոմնատ» ծաւալ 20 »

Ցաճախորդը իրաւունք ունի մերժելու այն «Ակրան սիսրմանը» որն որ իրեն ընտրած օրինակին համանման չըլլայ։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶԱՏՈՒՆ

Տ. ԺՕՂԼԻՖ

360, Բերա, Մեծ-Փողոց, 360

սեւեր Անգլիական եկեղեցւոյն դէմ առ դէմ

Ամէնէն կատարելագործեալ եւ նորագոյն գործիքներով կը պատրաստուին Ամէն տեսակ եւ ամէն մեծութեամբ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐ

Արտակարգ ժամանուշրիւն

Թլաթիսօրիքի եւ մեծացում (ակրանտիսման) իւղանկար եւ ջրանկար

Փափաքողաց բնակարաններու մէջ ալ պատկեր կը հանուի։

ԱՆՄՐՑԵԼԻ

ԱԺԱՆ ԾԱԽԵԼ ՇԱՏ ԾԱԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԿՕՇԿԱԿԱՐ ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Բաբաքէյ Գօփրօն խանին առկիր. կոմուրջին դիմաց Թիւ 9

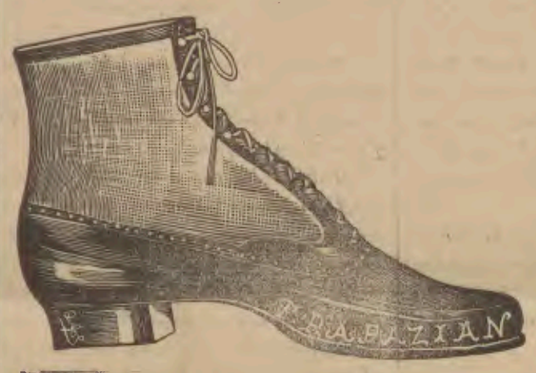

Սոյն կօշկակարատունը, որ քսան եւ եօթը տարիներէ ի վեր արհեստին համար տածած խնամոց չնորհիւ հասարակութեան հաւատարմութիւն չահած է, մեծ քանակութեամբ գաղզիական անգլիական եւ ամերիկեան ամենալաւ ապրանքներէ ամէն ձեւով եւ ամէն չափով կօշիկներ ունի, արանց, կանանց եւ տղայոց համար։ Նաեւ չափու վրայ կոշիկներ կը շինէ, եւ ամէնէն նրբաճաշակ գնողներն իսկ ամենայնիւ կը գոհացնէ։ Այն ժամանակ գաղափար մը կրնաք առնել երբ մէկ մը այցելէք վաճառատունը։

ՆԻԿՈԼԱ ԱԲՈՍԴՈԼԻՏԻՍ

ΝΙΚΟΛΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΤΗΣ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԳԱՂԱՐԱԿԱՆ

ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ

DERNIÈRES MODES

Կալաթա, բիւնեիին կից, թիւ 6

ԼԷՆՍԸՐ

ԸՆՏԻՐ ՄԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹ

ՎԱՀԱՆ ԱԼԵԱՆԱՔԵԱՆ

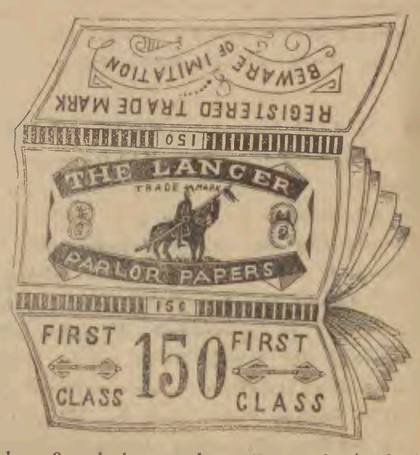

Կեդրոնատեղի, Գոլիս, Սուլթան Համամ

ԶԱՏԿԷՆ ԱՌԱՋ

ՀԱՃԻ ՍԱՐԻՄԻՆ ԴԻՄԵՑԷՔ

Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 54
Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 136
Կալաթա, Թոփհանէ Գատտէ, թիւ 101

ՈՒՐ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ԶԱՏԿԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԶԷՕՐԷՔՆԵՐԸ

Շարաթով եւ առանց շաբաթի

Լանչեր մարքալի անգլիական ամենալաւ գրագրատուն մը։ Գրագրատուն մը որ ամենուն 500, 400, 300, 200, 100, 70 նոյնպէս աւելի մեծ «Լէնսերի» գրագրատուն մը։ Գրագրատուն մը որ ամենայն ամենայնի մէջ։ «Լէնսերի» գրագրատուն մը։ Գրագրատուն մը որ 150 և 90 թիւերով գրագրատուն մը։

ՍՈՒՐԹԻՐ Ժ. ՀԸՆԹԷՐ

Դալաթիա, ամերիկեան դեսպանատան դիմաց թիւ 7 և 9։

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ ամէն տեղ «Լէնսերի» անունով։ Ամենայն լրագրատուներ կը գրեն իր գործարանին 500, 400, 300, 200, 100, 70 նոյնպէս աւելի մեծ «Լէնսերի» մէջ։

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ ամէն տեղ «Լէնսերի» մի։ Ամենայն ապրանքներ հոսանքի 150 և 90 թիւերով գրագրատուն մը։

Լանչեր մարքալի անգլիական ամենալաւ գրագրատուն մը։ Գրագրատուն մը որ ամենուն 500, 400, 300, 200, 100, 70 նոյնպէս աւելի մեծ «Լէնսերի» գրագրատուն մը։ Գրագրատուն մը որ ամենայն ամենայնի մէջ։ «Լէնսերի» գրագրատուն մը։ Գրագրատուն մը որ 150 և 90 թիւերով գրագրատուն մը։

ՄԻՍԱՔ ՊՈՒՏԱՔԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏԻ ԲՈՒՂԹԵՐՈՒ

Գալաթիա, նիշդ Թիւնէլի դիմաց, թիւ 25.

Վաճառատանս մէջ միշտ պատրաստ կը գտնուի՝ պատի թուղթերու ճոխ եւ հաճակատար մթերք մը ինչպէս նաեւ ոսկեզօծ եւ զարդարուն ՔՕՐՆԻՇՆԵՐ եւ ամէն տեսակ ՍԹՕՐՆԵՐ եւ այլն։

ԳԻՆ ԶԱՓԱՒՈՐ

ՏՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄԱՆԱՐՈՅԺԳԷՐ

396 *ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ* 396

նաեւ գարէջրատան վրայի լարկը (ծիրդ Զըպուքճանց դէմ)

Ամենասասիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լցնեն. ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորը, ճաշակաւոր եւ գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Թմրեցուցիչ գեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ձմռանները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Յ. Գ. Վերջ մը տալու համար Ցաճախորդաց գանգատներուն, հրապարակաւ կ'ազդարարենք թէ Մենք Պոլսոյ կողմը մասնա իւղ ՉՈՒՆԻՆՔ։

4—58-100

Արտօնատէր Ա. ՍԱԳԱԵԱՆ
Տպագրութիւն Սագաեան Տպարան։

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (121)

ՇԱՌԼ ՄՊԷՌՈՒՎԷԼ

ՈՍԿԻԻ ՏԵՆԴԸ

ԵՐԲՈՐԴ ՄԱՍ

ԲԱՐԻԶԻ ԴԺՈԽՔԸ

Ի.

ՓԱՅԼԱԿԻ ՄԸ ՄԷՋ

—Ես, մրմնջեց հիւանդը, ես սխալ մը գործեցի որ յաւիտենապէս պիտի ծանրանայ կեանքիս վրայ։ Անունս Էլէն տը Սօրմ է։ Դպրոցէն ելլելուս, ոտրԹրնէի հետ էի, մայրս կորսնցուցած էի արդէն։ Բայքայուեր էինք։ Խեղճութիւնը գէշացուցեր էր հօրս բնաւորութիւնը։ Բիւ-տը-Սօմի լեռներուն մէջ կղզիացած ու առանձին տուն մը կը բնակէինք։ Ա՛խ, սխալեցայ, հրապուրուելով դրացիի մը խոստումներէն։

—Անո՞ւնը։

—Պ. Տանկլա, հիմա գատաւոր Սէնի դատարանը։

—Շարունակեցէք։

—Սխալանքէս վերջ, չրոնեց խօսքը եւ ուրիշի մը հետ ամուսնացաւ։ Այդ ուրիշը հարուստ էր, իսկ ես՝ աղքատ . . .

—Այն ատեն . . .

—Հայրս մեռաւ . . . Անպատուուած էի . . . Պարտութիւնս հետեւանքներ ունեցաւ զորս Բարիզ եկայ ծածկելու . . . Ռընէ անձնանուէր էր մեզի . . . Գերմարգկային քաջութիւն մը ցոյց տուաւ։ . . . Բայց կին մը քիչ կը չահի եւ ձեռքի տակ ունեցած քիչ մը դրամներնիս ալ հատաւ արդէն։ Վերջին անգամ լրագրավաճառութիւն կ'ընէր, դրացուհիի մը տեղ, որուն ազգիկը հիւանդ էր եւ որ խանութ մը ունի Պուլվար Սէն-Ժերմէն։ Պ. տը Բայիուս հոն վերագտաւ զինքը . . .

—«Վերագտաւ» կ'ըսէք, ըսել է անկից առաջ ալ կը ճանչնար զայն։

—Պ. տը Բայիուս չատ անգամներ տեսած էր զայն Օպէնիագի գրեակը, Բիւ-տը-Տօմի մէջ։

—Օպէ՛նիագի գրեա՞կը, ըսիր։

—Բայիուսներու մէկ սեփականութիւնն է։ Գիտէք թէ չատ հարուստ են։

—Այո՛։

—Հոն, երկու եղբայրները նշմարեցին Ռընէն։ Երկուքն ալ հաւնեցան իրեն, բայց անիկա կ'ուզէր իր աշխատութիւնովը ապրիլ։ Վերջապէս սակայն թշուառութիւնը յաղթեց ու խեղճ աղջիկը փորձութիւնը ունեցաւ համոզելու Պ. տը Բայիուսը։

Զօրավար Ֆոժրոլ չրթունքը խածաւ։

—Ըսել է թէ երկկ ժամը տասնին ատեաններ ժամադրութեան մը կ'երթար։

—Այո՛ եւ ո՛չ, զօրավար։ Ահա՛ ինչ որ անցաւ դարձաւ Պ. տը Բայիուս, երկկ իսկ Նիսէն վերադարձին իրմէ խոստում մը ստացած էր։ Իրիկունը Ռընէ բսաւ ինծի։ Բոլորովին յուսահատած էր մեր ազգատութեան պատճառաւ, ապագան կատածոտ կ'երեւար իրեն, աւելի ինծի համար քանի որ չեմ կրնար աշխատիլ եւ Մանիքին՝ որ անկարող է իր ապրուստը հոգալու։ Զէք գիտեր թէ օրշոտի քաջասիրտ է։ Թերեւս նոյն իսկ անձնուիրութեան համար է որ տեղի կուտայ Պ. տը Բայիուսի պահանջներուն։ Եւ որ զինքը կը ճանչնամ, կը կարծեմ թէ վերջին վայրկենին պատիւը պիտի նախընտրէ ամէն բանէ, նոյն իսկ սէրէն, որովհետեւ կարծեմ թէ սրտանց կը սիրէ Մարքիզը։ Աղաչեցի իրեն որ դէմ դնէ իր այդ մտածումին, ամէն կերպով տանջուիլը յանձնէ քան թէ անպատուուիլը։ Խոստացաւ։ Բայց Պ. տը Բայիուս իրեն կը սպասէր եւ միշտ չատ փափկանկատ եղած էր իրեն նկատմամբ, այնպէս որ ինքն ալ չուզեր անոր հանդէպ պակասութեան մէջ գտնուիլ։ Գէպ էր ուրեմն իմացնել անոր, եւ այն ժամուն՝ ա՛լ ուրիշ միջոց չունէր բայց եթէ ինքը անձամբ երթալ։ Ասչուշտ վատագ մ'էր ասիկա, բայց աղքատները գեռ ատոր պէս ինչ վատագներու ենթարկել ստիպուած են։ Ահաւասիկ թէ ինչո՛ւ համար Վանսոր փողոցը գնաց։

—Ճշմարտութիւնն է ասիկա։

—Կ'երգնուի։ Իր բացակայութեանը նեղութեան վայրկեան մը ունեցայ։ Վերջապէս ձեր տոմսակը եկաւ։ Իմ անցած էր

—Եզերական դէպք մը։

—Վիրաւորո՞ւած է։

—Ոչ։ Երբ ինքը Պ. տը Բայիուսի տունը հասաւ, այն դժբախտ երիտասարդը մեռած էր։

—Կարելի՞ բան է։

—Անշուշտ սպաննուած։

—Որո՞ւ։

—Սպաննիչը անծանօթ է։ Շուարած, խելացած՝ իր բարեկամուհին եկաւ իմ դուռս զարկաւ օգնութիւն խնդրելով։ Թերեւս Աստուծոյ աչքը զինքը առաջնորդած էր։ Զափազանց ակարացած էր . . . . Աւելի մեռած էր քան թէ ողջ . . . . պտնեցի զինքը . . . . Իմ տանս մէջ տպաւորուած է իր վիճակը։ Կը տեսնէք թէ այլ եւս անոր համար փախնալու պատճառ մը չունիք։ Հիմա կարգը ձերն է ինծի պատասխանելու։ Օգինիագ անունով գրեակի մը խօսքը կ'ընէիք . . . . ո՞ւր է ան։

—Օվերնեի մէջ . . . Վիշիէն քիչ մը հեռու։

—Կարծեմ ըսիք թէ հոն մնացած էր։

—Այո՛։

—Ինչպէ՞ս հոն եկած էր։

—Ասիկա չեմ գիտեր։

—Սակայն . . . .։

—Իր ծաղումը գաղտնիք մըն է։

—Ո՛հ։

—Մարդ չի գիտեր թէ ո՛ւր ծնած է։

Ժաղ Ֆոժրոլ Օր. տը Սօրմի չրթունքէն կախուած մտիկ կ'ընէր։

Ինքը չարունակեց, տեսնելով զօրավարին յուզումը։

(Շարունակելի)